

Alue-Integraattori

2/2005 6.5.

- tietoa aluekehityksestä
- information om regional utveckling

■ PÄÄKIRJOITUS		
Hallinnon ja aluekehittämisen arvioinnin aika	1	
■ ALUEIDEN JA HALLINNON KEHITTÄMISOSASTO		
Osaston organisaatiota uudistettu	2	
Silja Hiironniemestä osastopäällikkö	2	
Antti Valle Agenda 2007-yksikön päälliköksi	3	
■ EUROOPAN UNIONI		
Brysselin kuulumisia	4	
Mårten Johanssonin arvio Agenda 2007 -tilanteesta	5	
Suomi vaatii joustoa aluetukisääntöihin	6	
Bilateraalineuvottelut koheesiostrategiasta	6	
Vierailuja ja neuvotteluja	7	
Rajat ylittävää yhteistyötä pohdittiin	9	
Alueilla keskusteltiin tulevasta kaudesta	9	
* Yhteisöaloitteet ja pilotit		
Interreg III B -ohjelman kuulumisia	10	
Naapurisuusohjelmien kuulumisia	10	
Urbactin kuulumisia	11	
Itä-Suomen Innovatiiviset toimet -ohjelma	11	
* Pohjoismainen yhteistyö ja aluepolitiikka		
NÄRP:in ja Nordregion kuulumisia	12	
■ KANSALLINEN ALUEPOLITIikka		
Hallintonselonteko linjaa hallinnon kehittämistä	13	
Helsingin seudun yhteistyö etenee	14	
Aluepolitiikan maatumkinta luonnosvaiheessa	14	
Kaupungit näkyvämmäksi aluekehittämisessä	15	
Ruotsinkielisten hallintopalveluiden alueellistamista selvitetty	16	
Maakuntaohjelmien laatiminen käynnistymässä	17	
Maaseutuparlamentti Helsingissä	17	
JUPA-hankkeen projektit valittu	18	
Naisteemaryhmä asetettu	18	
* Tutkimuspalsta		
2004- tasaisen aluekehityksen vuosi	19	
Maakuntasuunnitteluun ennakoitumalli	20	
SM-Aluekehitys -tilastotietokanta	21	
ESPON-raportti ilmestynyt	21	
■ SVENSK RESUMÉ	22	
LUKIJAKYSELY	24	

PÄÄKIRJOITUS

Hallinnon ja aluekehittämisen arvioinnin aika

Globalisaatio ja toimintaympäristön muutokset pakottavat arvioimaan ja muuttamaan yksityisen sektorin lisäksi myös erityisesti julkisen hallinnon ja palvelutuotannon toimintatapoja. Samalla ne luovat paineita muuttaa hallinnon rakenteita. Hallitus antoikin eduskunnalle huhtikuun alussa selonteon keskus-, alue- ja paikallishallinnon toimivuudesta ja kehittämistarpeista. Yhtenä lähtökohtana on julkisen sektorin vastuulla olevien palvelujen saatavuuden turvaaminen kehittämällä sekä valtion että kuntien hallinnon tehokkuutta ja taloudellisuutta. Kuntien tarjoamien palvelujen kannalta tärkein asia on selonteon linjama kunta- ja palvelurakennehanke, johon palataan tarkemmin seuraavassa Alue-Integraattorissa. Aluekehittämisen näkökulmasta on syytä arvioida myös nykyisen maakuntajaon toimivuutta sekä valtion aluehallinnon ja maakuntien liittojen välisen yhteistyön ja työnjaon sisältöä.

Hallintonselontoon toteuttamiseksi valmistellaan erityinen toimeenpanosuunnitelma, jossa eduskunnan kannanotot ovat luonnollisesti pohjana. Suunnitelma on tarkoitus julkistaa kuukauden sisällä eduskunnan selonteosta antaman vastauksen jälkeen.

Kesällä saamme käyttööme ulkopuolisen arvion Suomen aluepoliittisesta suunnittelusta ja päätöksentekojärjestelmästä sekä aluekehittämisen strategisista linjanvalin-

noista ja sisällöstä. OECD on jo yli vuoden valmistellut maakatsausta Suomen aluepolitiikasta. OECD:n asiantuntijat ovat perehtyneet Suomen aluepolitiikkaan kirjallisen materiaalin pohjalta sekä tutustumalla Helsingissä ja muualla maassa aluekehittämisen välineisiin ja todellisuuteen. Johtopäätökset ja suositukset ovat paraikaa työn alla. Raportti käsitellään juhannuksen alla OECD:n aluepolitiikkakomitean kokouksessa. Tarkoitus on julkaista se painettuna syksyllä.

Hallituksen strategia-asiakirja sisältää poliittisen päätöksen siitä, että osaamiskeskusohjelmaa tullaan jatkamaan ohjelmakaudella 2007–2013. Osaamiskeskustyöryhmä tekee syksyn alussa ehdotuksen siitä, missä muodossa ja minkälaisin välinein se voisi tehokkaimmin tapahtua. Jonkinlaista eriyttämistä erityyppisten osaamiskeskusten politiikaksi lienee odotettavissa. Tätä ennen, jo kesän aikana, valmistuu ehdotus osaamiskeskusten kansainvälistymisstrategiaksi. Sillä on tarkoitus vahvistaa osaamiskeskustoimijoiden kansainvälistä verkottumista sekä markkinoida osaamiskeskuksia ulkomaisille yrityksille ja muille toimijoille houkuttelevina toimintaympäristöinä. Tämän ohjelmakauden loppuarvio osaamiskeskusohjelman toimivuudesta aluekehittämisessä saadaan käyttöön myös vuoden vaihteen jälkeen. Nämä kaikki ovat aineksia, joiden pohjalta ensi vuoden alkupuolella päätetään osaamiskeskusohjelman jatkamisen sisällöstä ja muodoista.

Myös aluekeskusohjelman jatkosta vuoden 2006 jälkeen on olemassa poliittinen päätös. Ohjelman toteutuksen eriyttämistä jatketaan tämän vuoden aikana. Arvioita ohjelman toimivuudesta ja muutostarpeista saadaan jo tämän vuoden puolella. Näin ollen ainekset myös aluekeskusohjelman tuleviin linjauksiin ovat pian kasassa.

Ennen aluekeskus- ja osaamiskeskusohjelmien jatkolinjauksia arvioidaan kuitenkin koko kaupunkipolitiikan, aluekeskusohjelman ja osaamiskeskusohjelman muodostamaa kokonaisuutta ja niiden välisiä suhteita. Niinpä kaupunkipolitiikan strategian ja painotuksien valmistelua alueiden ja hallinnon kehittämisosastolla on vahvistettu muodostamalla osastolle tiimi, jonka tehtävänä on mm. yhdessä aluekeskushankkeen kanssa terävöittää kaupunkipolitiikan sisältöä ja voimistaa eriyttävää kaupunkipolitiikkaa. Yhtenä tarkoituksena on saada kaupunkiseudut aikaisempaa vahvemmin mukaan alueellisen innovaatiopolitiikan strategisten linjausten valmisteluun ja toteuttamiseen. Samalla arvioidaan osaamiskeskusohjelman rooli tässä yhteydessä. Näin voidaan aikaisempaa paremmin vastata erityyppisten kaupunkiseutujen kehittämistarpeisiin ja globalisaation haasteisiin.

Veijo Kavonius

SISÄASIAINMINISTERIÖ
INRIKESMINISTERIET

Alueiden ja hallinnon kehittämisosasto
Avdelningen för utveckling av regioner
och offentlig förvaltning

Alueiden ja hallinnon kehittämisosaston organisaatiota uudistettu

Alueiden ja hallinnon kehittämisosaston organisaatio uudistui 1.4.2005. Osastolla on uudistuksen myötä viisi tulosyksikköä: alue- ja paikallishallintoyksikkö, alueiden kehittämissyksikkö, Agenda 2007 -yksikkö, rakennepoliittikkayksikkö ja taloushallintoyksikkö. Uudistuksen jälkeen yksiköiden määrä väheni seitsemästä viiteen.

Alue- ja paikallishallintoyksikkö koostuu aiemmista aluehallintoyksiköistä ja hallinnon kehittämissyksiköstä. Yksikkö vastaa aluehallinnon ja valtion paikallishallinnon kehittäjänä ja alaisen hallinnon tulohajajana toimivasta aluehallinnosta ja valtion paikallishallinnosta sekä rekisterihallinnosta ja näi-

den palveluiden kehittämisestä ja yhteen sovittamisesta.

Alueiden kehittämissyksikkö vastaa alueiden kehittämistä koskevasta suunnittelujärjestelmästä ja alueelliseen kehittämiseen liittyvien strategisten asioiden valmistelusta. Tulosyksikköön kuuluvat myös aluekeskushanke ja alueellistamissihteeristö.

Agenda 2007 -yksikkö vastaa EU:n alue- ja rakennepoliittikkaan ja sen uudistamiseen liittyvien kannanottojen valmistelusta. Yksikkö vastaa myös osaston EU-asioiden yleisestä yhteensovittamisesta ja uuteen EU:n naapuruisinstrumenttiin liittyvästä valmistelusta.

Rakennepoliittikkayksikkö vastaa EU:n alueellisten ohjelmien valmistelusta ja toteuttamisesta, kehittää kansallista maaseutupoliittikkaa ja vastaa saaristopoliittikasta. Myös yhteisöaloitteiden (Interreg ja Urban sekä naapurisuusohjelmat) tehtävät kuuluvat uudistuksen myötä rakennepoliittikkayksikköön.

Taloushallintoyksikkö vastaa osaston toimialan taloushallintotehtävistä.

Caroline Haga

Silja Hiironniemi alueiden ja hallinnon kehittämisosaston osastopäälliköksi

Valtioneuvosto nimitti 21.4.2005 sisäasiainministeriön alueiden ja hallinnon kehittämisosaston osastopäällikön virkaan apulaiskaupunginjohtaja, hallintotieteiden lisensiaatti, varatuomari **Silja Hiironniemen** (s. 1951) 1.6.2005 lukien. Osastopäälliköllä on ylijohtajan arvonimi.

Silja Hiironniemi on viimeksi toiminut Oulun kaupungin apulaiskaupunginjohtajana vuodesta 2000 sekä Alavuden kaupungin kaupunginjohtajana vuosina 1991–2000. Tätä ennen hän on toiminut tarkastuslautakunnan esittelijänä, Helsingin kaupunginkanslian lainopillisen osaston asiamiehenä, kunnallisen sopimusvaltuuskunnan toimiston lakimiehenä, kunnallisen työmarkkinatieteen apulaisosastopäällikkönä, sosiaali- ja terveysministeriön apulaisosastopäällikkönä ja Suomen kaupunkiliiton koulutuksen toimialueen projektipäällikkönä.

Virka tuli avoimeksi 6. helmikuuta 2005. Viran aikaisempi haltija, ylijohtaja **Pekka Kilpi**, menehtyi tammi-kuussa. Virkaan tuli määräaikaan mennessä 14 ilmoittautumista.

Antti Valle Agenda 2007 -yksikön päälliköksi

*Neuvotteleva virkamies **Antti Valle** nimitettiin alueiden ja ballinon kehittämisosaston aluekehitysjohtajan virkaan 7.4.2005. Hän toimii samalla osaston uuden Agenda 2007-yksikön päällikkönä. Yksikkö vastaa EU:n alue- ja rakennepolitiikkaan ja sen uudistamiseen liittyvien kannanottojen valmistelusta. Alue-Integraattorin haastattelussa Valle kertoo näkemyksistään tulevan rakennerahastokauden valmistelusta.*

Aluekehitysjohtajan sisäänajo uusiin tehtäviin on ollut vauhdikas ja ensimmäiset viikot työntäyteisiä. Haastavimmaksi tehtävässään Valle kokee EU-areenalla käytävät neuvottelut ja kompromissin hakemisen muiden jäsenmaiden kanssa. Suurin osa käytännön työtä tapahtuu kuitenkin kotimaassa Suomen yhteisiä kantoja yhteen sovitettaessa eri tahojen kanssa. Tämä on Vallen mukaan lähtenyt hyvässä hengessä liikkeelle.

Uuden EU:n rakennerahastokauden neuvottelut ovat käynnissä. Mitkä ovat mielestäsi Suomen kannalta tärkeimmät tavoitteet, jotka tulisi saavuttaa?

– Päällimmäinen tavoite on rakennekien määrän säilyttäminen mahdollisimman lähellä nykyistä tasoa. On myös pyrittävä varmistamaan, että rakennerahasto-ohjelmilla voidaan tukea suomalaisten alueiden kannalta keskeisiä kehittämistoimenpiteitä. Tarpeena on mm. varmistaa, että Euroopan Sosiaalirahaston tukia voidaan edelleen hyödyntää innovaatiopolitiikan toteutuksessa.

Mitkä ovat mielestäsi haastavimmat kysymykset, joihin etsitään vastauksia? Missä asioissa kompromissia voi olla kaikkein vaikeinta saavuttaa?

– Suomen jäsenyysneuvotteluissa sovittiin, että Itä- ja Pohjois-Suomen harva asutus on peruste näiden alueiden erityiskohtelulle. Tämän erityiskohtelun realisoiminen Suomea tyydyttävällä tavalla on haastavaa tilanteessa, jossa nettomaksajamaat vaativat rakennetekien kokonaisvolyymien leikkaamista ja voimakkaampaa kohdentamista köyhimmille alueille.

Neuvottelut ovat kiivaimmillaan. Minkälaisena näet neuvottelutilanteen tällä hetkellä?

– Luxemburg antoi juuri puheenjohtajanaan tarkistetun esityksen EU:n rahoituskehyksistä. Esitykseen sisältyy kompromissin aineksia joihinkin teknisluonteisiin kysymyksiin liittyen,

mutta kaikki merkittävät asiat on edelleen jätetty avoimiksi. Esimerkiksi neuvottelut Ison-Britannian maksupalautuksen vaiheittaisesta leikkaamisesta eivät ole edistyneet. Myöskään Suomen keskeisiä tavoitteita ei ole huomioitu puheenjohtajan tarkistetussa esityksessä.

Mitkä ovat mielestäsi suurimmat mahdollisuudet ja haasteet alueiden kehitykselle tulevaisuudessa?

– Suomalaisten alueiden suurimmat haasteet liittyvät niiden kilpailukykyyn ja vetovoimaan talouden globalisaation edetessä. Samalla aktiiviväestön määrän väheneminen lisää vaikeusasteita yritysten työvoiman saatavuudelle ja julkisten palvelujen tarjonnalle.

– Myös alueiden mahdollisuudet liittyvät markkinoiden avautumiseen: verkottuneen tuotannon arvoketjut voivat työllistää myös Suomessa.

Suomen puheenjohtajuuskausi on syksyllä 2006. Miltä puheenjohtajuuskauden valmistelu alue- ja rakennepolitiikan osalta näyttää tällä hetkellä?

– Alue- ja rakennepolitiikan osalta Suomen pj-kauden valmistelut ovat täysin kytköksissä siihen, saadaanko Luxemburgin kaudella aikaan sopimus EU:n rahoituskehyksistä kaudelle 2007–2013. Tällä hetkellä ei ole suunniteltu epävirallista ministerikokousta tai muita korkean tason tapaamisia, mutta neuvottelutilanne voi vaatia niiden järjestämistä.

Aluekehitysjohtajan virka tuli avoimeksi, kun **Mårten Johansson** siirtyi Tammisaaren kaupunginjohtajaksi 11.4.2005 alkaen.

Caroline Haga

Brysselin kuulumisia:

Alue- ja rakennepolitiikan ratkaisu yhä auki

Rahoituskehysten käsittely on jatkunut puheenjohtajamaan esittämän neuvottelulaatikon pohjalta. Pysyvien edustajien muodostama Coreper keskusteli koheesiopolitiikasta 20.4.2005. Sen jälkeen puheenjohtaja jakoi uuden version, jossa oli pyritty ottamaan huomioon maiden siihenastiset kommentit. Yleisten asiain neuvosto YAUN keskusteli tästä uudesta esityksestä 25.4.2005 Luxemburgissa.

Neuvottelulaatikkoon tekemillään muutoksilla puheenjohtajamaa pyrki ennakoimaan käsittelyn lopputulosta. Sen esityksessä ei vielä ollut ainuttakaan konkreettista summaa, ainoastaan joukko suhdelukuja. Puheenjohtaja totesi yleisesti, että menoja koskevan ratkaisun saavuttaminen edellyttää leikkauksia kaikissa otsakkeissa. Koheesiopolitiikkaan (otsake 1b) puheenjohtaja kuitenkin esitti sisällöllisiä muutoksia, jotka ennakoivat selkeitä leikkauksia.

Suomelle poliittisesti tärkein tavoite, Itä- ja Pohjois-Suomen säilyminen korkeimpien aluetukien piirissä, ei saanut puheenjohtajalta minkäänlaista tukea. Muutetussa versiossa EU:n syrjäsimpien alueidenkin (mm. Madeira ja Kanarian saaret) konvergenssirahoista maksettava lisärahoitus on aiemmasta poiketen nyt pantu hakusulkeisiin. Se tarkoittaa, että puheenjohtaja kiinnittää erityistä huomiota ehdotukseen sen kiistanalaisuuden vuoksi. Tämä heikentää mahdollisuutta saada samassa yhteydessä läpi mainintaa pohjoisten harvaan asuttujen alueiden erityiskohtelusta.

Esityksessä on otettu huomioon nettomaksajamaiden vaatimus rahoituksen kohdistamisesta ennen kaikkea köyhimmille alueille ja jäsenmaille. Tämä näkyy siinä, että konvergenssitavoitteen rahoitusosuus on nostettu

81 %:iin, kun vastaavasti alueelliseen kilpailukykyyn ja työllisyyteen suunnattava osuus on vähennetty 15 %:iin.

Puheenjohtajan tavoitteena on ollut saada aikaan säästöjä komission alkuperäiseen esitykseen nähden. Nyt tehdyillä esityksillä niitä arvioidaan saatavan aikaiseksi 40–50 mrd. euron verran.

Koheesiotuen jaosta uusi esitys

Alusta alkaen on lähdetty siitä, ettei mikään maa voi saada koheesiotukea enempää kuin 4 % maan bruttokansantuotteesta. Tätä tukikattoa (capping) uusien jäsenmaiden on ollut vaikea hyväksyä, mutta ne ovat olleet valmiita sen nielemään, mikäli 4 % ei ole vain katto, vaan myös se tuen määrä, jonka jokainen niistä saisi. Baltian maat ovat vastustaneet myös tukikaton laskutapaa, joka on perustunut niiden mielestä liian alhaiseen arvioon maiden talouskasvusta.

Uudessa esityksessä tuen jakamista on porrastettu henkeä kohti lasketun kansantulon mukaan niin, että esitys suosii köyhimpiä uusia jäsenvaltioita. Ehdotuksen mukaan 4 %:n tuen saisivat vain ne jäsenmaat, joiden bruttokansatulo on alle 40 % EU-maiden keskiarvosta. Näitä on tällä hetkellä vain yksi eli Latvia. Baltian maiden tiukkaa vaatimusta todellisten kasvulukujen käyttämisestä ei ole otettu huomioon, vaikka kasvuluvut onkin porrastettu kolmeen luokkaan.

Konvergenssitavoitteen osalta korkeimpia tukitasoja on leikattu alentamalla tuen määräytymisen perusteena käytettäviä, kansallista varallisuutta kuvaavia tasausprosentteja. Vanhoja koheesiomaita koskevia siirtymäkauden tukia (phasing out) on myös alennettu. Alennusta on lievennetty niissä maissa, joissa phasing out -alueet ovat vähintään 1/3 nykyisistä tavoite 1 -alueista kuten Kreikassa, Itävallassa ja Saksassa.

Lisää rahaa sen sijaan vaatii uusi,

Espanjaa varten laadittu erityisratkaisu. Puheenjohtaja esittää, että koheesiorahastolle luodaan vuosien 2007–2008 ajaksi siirtymäjärjestely, jolla pehmenetään tukien loppumisen vaikutusta. Tämä järjestely saattaa edistää kompromissin syntymistä, mutta syö samalla rahoitusta muilta alueilta.

Jäsenmaat tyytymättömiä uusiin esityksiin

YAUN:in Luxemburgin kokouksessa yksikään jäsenmaa ei ollut tyytyväinen puheenjohtajan uusiin esityksiin. Vanhat koheesiomaat olivat tyytymättömiä ehdotettuihin tukien leikkauksiin. Uudet jäsenmaat olivat puolestaan tyytymättömiä 4 %:n tukikattoon tehtyihin tarkennuksiin. Nettomaksajamaat taas pitivät syntyviä säästöjä riittämättöminä ja toistivat kantansa, jonka mukaan tuet on keskitettävä köyhimpiin jäsenmaihin.

Suomi luonnollisesti ilmaisi tyytymättömyytensä siitä, ettei pohjoisen harvaan asuttujen alueiden tarpeita ollut otettu huomioon.

Rahoituskehysten käsittely jatkuu Coreperissa, mitä varten on toukuussa varattu kolme kokousta. Koheesiopolitiikkaa käsitellään ensimmäisessä kokouksessa eli 4.5. YAUN käsittelee asiaa seuraavan kerran sunnuntaina 22.5. ministereiden epävirallisessa kokouksessa. Sitä ennen puheenjohtaja esittää neuvottelulaatikosta uuden version, joka sekään ei vielä välttämättä sisällä rahamääriä. Ratkaisun syntymisen kesäkuussa on silti vielä mahdollisuuksien rajoissa.

Kielo Karioja

Mårten Johanssonin arvio Agenda 2007-tilanteesta:

Junckerin mahdollisuudet Ranskan ja Hollannin käsissä

Huomenna jos jumala suo, näin alkaa tuttu joulurauhan julistus. Kesäkuussa, jos Ranskan ja Alakomaiden kansa suo Euroopan pääministeriellä on todellinen mahdollisuus sopia EU:n tulevasta rahoituskehyksestä. Ranskan kansanäänestys perustuslaillisesta sopimuksesta järjestetään 29. toukokuuta ja Alakomaiden vastaava äänestys ensimmäisenä päivänä kesäkuuta. Jos uusi perustuslaillinen sopimus saa näissä maissa enemmistön tuen, on Luxemburgin pääministerillä **Junckerilla** todellinen mahdollisuus esittää tasapainoinen kompromissitarjous kaikille 25 jäsenmaalle. Jos ei-puoli voittaa, Unionin koko poliittinen energia menee kriisiterapiaan. Toukokuun epävarmuuskäsitteisiin kuuluu tietysti myös Ison-Britannian parlamenttivaalit 5.5.

Kesäkuu on lyhyt eikä poliittisia neuvotteluita todellisesta kompromissista voida käydä ennen kuin nämä poliittiset kysymysmerkit on raivattu pois. Tätä silmällä pitäen Luxemburgin johdolla käy koko ajan tunnusteluja jäsenmaiden ja EU-instituutioiden kanssa siitä, millainen olisi mahdollinen ”ota tai jätä” -kompromissi, josta sitten ei enää kovin paljon keskustella. Toukokuun loppu ja kesäkuun alku on tässä suhteessa kriittisintä aikaa. Silloin valmistellaan ratkaisun yksityiskohtia. Asiaa valmistellaan myös Coreperissä ja ul-

koministerien kokouksissa (Katso Kielo Kariojan tilannekatsausta).

Jokainen jäsenvaltio joutuu punnitsemaan omia kynnyksysmyksiään tarkkaan. Ne, jotka säästävät niitä viimeisen yön neuvotteluihin, joko kaavatavat koko ratkaisun tai eivät pääse edes esittämään niitä. Jos 24 jäsenmaata on valmis hyväksymään melkein valmiin kokonaisratkaisun niin paine viimeistä kynnyksysymystä kohtaan on tyrmistyttävän kova. Kaikki joutuvat antamaan periksi.

Nettomaksajamaat joutuvat antamaan periksi 1 % linjastaan. Suomi, Ranska ja monet muut joutuvat antamaan periksi Ison-Britannian maksualennuksen totaalisesta poistamisesta. Ratkaisun pitää tältä osin olla sellainen, että myös Iso-Britannia voi sen kanssa elää eli joku kohtuullinen siirtymäratkaisu. Päätös tehdään nimittäin yksimielisesti. Ison-Britannian sananvalta neuvottelupöydässä ei vähene, jos ratkaisu venyy syksyille 2005 tai syksyille 2006. Eli poliittiset mahdollisuudet tehdä ratkaisu kesäkuussa 2005 ovat olemassa, jos ranskalaiset ja hollantilaiset antavat pääministerilleen työrauhan.

Useimmat ymmärtävät, että Suomen pohjoisten ja itäisten alueitten erityiskohtelun rahoitus on meille elintärkeä, mutta yksityiskohdat ovat edelleen sopimatta. Puhdas konvergenssiratka-

on poliittisesti vaikea ja antaisi ainoastaan 87 euroa/asukas. Se on kaukana Suomen rahoitustavoitteesta. Etsittäessä keinoa saada rahoituksen taso mahdollisimman lähelle nykyistä tasoa (noin 147 euroa/asukas) pitää miettiä, miten se vaikuttaa muihin linjaratkaisuihin (Kanarian saaret, Madeira ja Ruotsi). Paras on sellainen erityisratkaisu, joka takaa meidän etumme, muttei laajene muille.

Naapuruusinstrumentti on vaikea pala, koska se edellyttää niin monenlaista osaamista; ulkosuhteet ja koheesiopolitiikka, IVY-maat, Balkan ja Välimeri. Kaikki on otettava huomioon. Suomen osalta tärkeää on, että rahoitus vuoden 2004–2006 naapuruusohjelmien ns. piloottivaiheesta nousisi ja että hallinnointi kevenisi (samat säännöt molemmiin puolin rajaa). Hankalinta tässä on se, että jos Venäjä ei hyväksy naapuruuskonseptiä missään muodossa ja esitys raukeaa, yhteistyön taso palaa ennen vuotta 2000 olleeseen tilaan.

Kiitän kaikkia kollegoja hyvästä yhteistyöstä ja toivotan neuvottelijoille menestystä.

Tammisaarella kannattaa käydä.

Terveisin

*Mårten Johansson
kaupunginjohtaja*

■ Työryhmä valmistelelee EU:n alue- ja rakennepolitiikan kansallista strategiaa

Sisäasiainministeriössä on asetettu työryhmä laatimaan ehdotus Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan kansallista strategiasta sekä rakennerahasto-ohjelmien kansallisen hallinto- ja seurantamallin kehittämisestä. Työryhmä tekee ehdotuksen kansalliseksi strategiseksi viitekehyyksi, jonka pohjalta varsinaiset toimenpideohjelmat laaditaan. Lisäksi ryhmän tulee esittää kannanotto komission ehdotukseen Euroopan unionin koheesiopolitiittisiksi strategisiksi suuntaviivoiksi.

Ehdotus kansalliseksi strategiaksi tulee esittää 31.10.2005 mennessä ja lopullinen ehdotus hallinnon ja seurannan järjestämiseksi sen mukaisesti, millä aikataululla komission alue- ja rakennepolitiikkaa koskevat asetukset saadaan hyväksytyä. Työryhmän toimikausi jatkuu korkeintaan 31.12.2006 saakka.

Työryhmän kokoonpano

Työryhmän puheenjohtajana toimii valtiosihteeri **Antti Mykkänen** ja varapuheenjohtajana osastopäällikkö **Veijo Kavonius**. Pääsihteerinä toimii neuvotteleva virkamies **Marikki Järvinen**. Ryhmässä on keskeisten ministeriöiden ja suuralueiden edustus sekä TEKES:n, SAK:n, Kuntaliiton, STTK:n, Keskuskauppakamarin ja Suomen Yrittäjien edustajat.

Suomi vaatii joustoa aluetukisääntöihin – samaa vaativat useimmat EU:n jäsenmaat

Muiden Euroopan unionin jäsenmaiden mukana Suomi vastasi maaliskuussa komission kilpailupääosaston aluetukien uudistusta koskevaan ehdotukseen. Lähes kaikki EU:n jäsenmaat vaativat muutoksia komission kaavailemaan uudistukseen. Komissio esittää yritysinvestointien tukien alentamista sekä tukeen oikeutettujen alueiden huomattavaa supistamista. Aluetukisäännöt määräävät, millaisilla maksimitukiprosenteilla kullakin alueella voidaan tukea yritysten investointeja joko kansallisin tai EU:n varoin.

Komissio esitti harvaan asutukseen perustuvaa aluetukien myöntämisen mahdollisuutta siten, että asukastiheydeltään alle 12,5 asukasta neliökilometrillä olevat maakunnat (NUTS III taso) olisivat tukikelpoisia. Kriteerin täyttävät Itä- ja Pohjois-Suomi lukuun ottamatta Pohjois-Savon ja Keski-Pohjanmaan maakuntia. Suomi esittää harvan asutuksen aluetukijakoa tehtäväksi suuraluetasolla (NUTS II), jolloin myös

mainitut maakunnat olisivat tukikelpoisia.

Myös pienempiä alueita aluetuen piiriin

Suomi esitti komissiolle myös kansallisen jouston sallimista siten, että Itä- ja Pohjois-Suomen ulkopuolella sijaitsevia seutukuntia tai pienempiä alueita voitaisiin ottaa aluetuen piiriin. Sellaisia alueita olisivat muun muassa alhaisen BKT:n seutukunnat sekä saaristoalueet. Kun komission esitys tarkoittaisi 23 %:n väestöpeittoa, Suomi esittää siihen kansallisen jouston nimissä 5 %:n korotusmahdollisuutta.

Mikäli väestöpeittoa ei ole mahdollista lisätä, Suomi esittää toisena vaihtoehtona mahdollisuutta vaihtaa alueita keskenään siten, että BKT-tasoltaan heikompia alueita tulisi aluetuen piiriin joidenkin BKT-tasoltaan paremmin menestyvien alueiden kustannuksella.

Suomen vastaus komission esityksiin perustui hallituksen EU-ministerivaliokunnan (EUMINVA) helmikuussa päättämään linjaukseen. Sen mukaan ensisijaisesti haetaan aluetukeen oikeutetun alueen laajentamista komission esityksen verrattuna. EUMINVA päätti myös, että aluetukeen oikeutetuista alueista päätetään erikseen sen jälkeen, kun komission lopullinen

päätös on olemassa. Taustalla oli poliittinen keskustelu Oulun asemasta aluetukikartalla. Komission esitys toisi Oulun aluetukimahdollisuuden piiriin sen ollessa nykyään ”valkoista” aluetta. Oulun BKT-indeksi suhteessa EU:n keskiarvoon on 130, kun komission esityksessä ulkopuolelle jäävissä seutukunnissa se on noin 60.

Suomi kannatti vastauksessaan komission esitystä siitä, että pohjoisilla erittäin harvaan asutuilla alueilla voisi myöntää kuljetustukea laajempaa toimintatukea. Tämän ns. arktisen tuen täydennykseksi Suomi esitti 10 %:n korotusta kyseisten alueiden investointituen maksimimäärään.

Komission esitystä odotetaan kesäkuussa

Saatuaan jäsenmaiden vastaukset komissio viimeistelee esityksensä aluetukisäännöiksi ja julkistaneen sen kesäkuussa. Komissiolla on asiassa yksinomainen päätösvalta, mutta jäsenmaita kuitenkin tullaan vielä kuulemaan. Melkein kaikkiin jäsenmaitiin ulottunut kilpailupääosaston esityksen arvostelu saattaa johtaa siihen, että komissio joutuu taipumaan jonkin mittaisen kansallisen jouston hyväksymiseen.

Jussi Yli-Lahhti

Bilateraalineuvottelut uudesta EU:n koheesiostrategiasta

Komissio valmistele parhaillaan uutta Eurooppalaista koheesiostrategiaa seuraavalle rakennerahastokaudelle 2007–2013. Osana strategian laadintaa komissio järjesti kahdenväliset neuvottelut kunkin jäsenmaan kanssa. Neuvottelujen tarkoituksena oli keskustella siitä, miten jäsenmaat suhtautuvat komission esittämiin tulevan kauden keskeisiin painopistealueisiin ja linjauksiin sekä mitä asioita kukin jäsenmaa pitää niiden osalta keskeisimpinä. Kokous Suomen kanssa järjestettiin 7. huhtikuuta 2005.

Koheesiostrategia on osa uuden ohjelmakauden kolmiportaista suunnittelu-järjestelmää, jossa jäsenvaltiot valmistelevat koheesiostrategiaan perustuen omat kansalliset strategiansa rakennerahastovarojen käytöstä. Lisäksi laaditaan alueelliset ja/tai temaattiset toimenpideohjelmat.

Kahdenvälisiin neuvotteluihin osallistui Suomen puolelta delegaatio, jossa oli edustettuna valtiosihteerinä **Antti Mykkänen** lisäksi virkamiehiä eri ministeriöistä. Alueita kokouksessa edusti

Esko Lotvonen Lapin liitosta. Komission puolelta kokousta johti varapääjohtaja **Jean-Charles Leygues** ja edustettuina olivat eri pääosastojen Suomen maayksiköiden edustajia.

Komissio oli toimittanut etukäteen kymmenkohtaisen kysymyslistan ja toivoi jäsenmaiden esittävän kokouksessa keskeiset vahvuudet ja heikkoudet sekä maan kannalta olennaisimmat painotukset. Komission esille tuomat painotukset olivat:

- saavutettavuus,
- tietoyhteiskunnan kehittäminen,
- ympäristönsuojelu ja energiahuollon kehittäminen,
- rakennerahastohallinnon kehittäminen ja tehostaminen,
- ikääntyminen ja sen edellyttämät toimet,
- alueellinen yhteistyö ja verkottuminen erityisesti tutkimus- ja kehittämis-toiminnan osalta,
- innovaatiotoiminnan edistäminen,
- rahoitusvälineiden kehittäminen ja niiden saavutettavuuden parantaminen,
- kaupunkien rooli alueellisessa kehityksessä sekä
- maaseudun ja kaupunkien välisen vuorovaikutuksen edistäminen.

Näiden lisäksi yhtenä aiheena oli EU:n yhteistyöohjelmiin liittyvät näkökohdat.

Suomen keskeisistä vahvuuksista ja heikkouksista keskusteltiin

Suomi toi esiin seuraavan ohjelmakauden ja erityisesti EU:n koheesiostrategian kannalta keskeisinä pitämänsä asiat. Nämä ovat yritystoiminnan ja yrittäjyyden edistäminen, osaamisen ja innovatiivisuuden kehittäminen, sosiaalisen yhteenkuuluvuuden edistäminen, ympäristön laadun parantaminen sekä saavutettavuus ja alueellisen yhteenkuuluvuuden edistäminen. Suomen positio oli hyväksytty kansallisessa strategiaryhmässä ja se perustui eduskunnassa tehtyihin yleisasetusta ja rahasto-asetuksia koskeviin linjauksiin.

Keskeisinä vahvuuksinaan Suomi toi esille toimivan innovaatiojärjestelmän, vahvan julkisen panostuksen tutkimus- ja tuotekehitystoimintaan ja korkealaatuisen koulutusjärjestelmän, innovaatiopolitiikan vahvan alueellisen ulottuvuuden, osaamisjärjestelmän alueellisen kattavuuden ja suomalaisen hyvinvointimallin tarjoamat julkiset palvelut sekä yhteiskunnan vakauden ja turvallisuuden. Suomen kilpailukyvyyn kannalta keskeisenä pidettiin jatkuvaa panostamista osaamisjärjestelmän kehittämiseen.

Väestön ikääntymistä, osaavan ja ammattitaitoisen työvoiman saatavuutta ja korkeaa rakennetyöttömyyttä pidettiin keskeisinä uhkina. Muina haasteina tuotiin esille mm. kotimaisten

markkinoiden pienuus, syrjäinen sijainti sekä yritysten pieni koko, joka rajoittaa panostuksia tuotteiden, tuotantoteknologian, kansainvälistymisen ja markkinoinnin riittävään kehittämiseen. Lisäksi Suomen kytkeytymistä globaaliin ja EU:n alueen huippututkimukseen pidettiin tärkeänä, jotta Suomi ei jäisi jälkeeseen tärkeimmistä kilpailijamaistaan. Komissiolle tuotiin jälleen esiin Itä- ja Pohjois-Suomen erityisongelmat sekä harvaan asuttujen, maantieteellisesti epäedullisessa asemassa sijaitsevien alueiden kehittämisen kannalta keskeiset kysymykset.

Komissio oli erityisen kiinnostunut siitä, millaisia toimia Suomessa on ajateltu toteuttaa työvoiman ikääntymisen aiheuttamien ongelmien torjuntaan. Lisäksi komissio otti esille tutkimus- ja kehittämistoiminnan ja sen rahoituksen epätasaisen alueellisen jakauman sekä toimet tämän parantamiseksi. Komissio oli myös kiinnostunut Suomen tavasta kehittää alueellista osaamista ja kilpailukykyä mm. osaamisklustereiden ja eri toimijoiden alueellisen verkottumisen kautta.

Komission on tarkoitus valmistella luonnos koheesiostrategiaksi siten, että se voidaan esitellä EU:n aluepolitiikkaministereiden epävirallisessa kokouksessa toukokuun lopussa. Virallisesti luonnos on tarkoitus tuoda käsittelyyn kesäkuussa.

Marikki Järvinen

Neuvotteluja Puolan, Ranskan ja Ison-Britannian kanssa

Tulevan rakennerahastokauden neuvottelija käydään parhaillaan kiivaasti ja jäsenmaiden välillä käydään kahdenvälisiä keskusteluja maiden näkemyksistä. Sisäasiainministeriö on viime kuukausina käynyt keskusteluita Puolan, Ranskan ja Ison-Britannian kanssa. Keskusteluissa on käsitelty tulevan kauden 2007–2013 valmistelutilannetta, rahoituskehyksiä ja alue- ja rakennepolitiikan sisältöä. Maiden yhteisenä toiveena on saavuttaa ratkaisu tulevasta kaudesta ennen kesäbelteitä Luxemburgin puheenjohtajuuskaudella.

Puola painottaa koheesio politiikkaa ja maaseudun kehittämistä

Puolan talousministeriön alivaltiosihteeri **Krystyna Gurbiel** vieraili maaliskuussa Suomessa. Puola toivoo rahoituskehyksiä koskevien neuvotteluiden ratkeavan Luxemburgin kaudella.

Mikäli päätöstä ei tuolloin synny on alivaltiosihteeri vakuuttanut siitä, että ratkaisu siirtyy Ison-Britannian puheenjohtajuuskauden jälkeiseen aikaan, jona Suomen puheenjohtajuuskaudelle.

Mahdollisen kompromissiratkaisun

on Gurbielin mukaan kuitenkin täytettävä Puolan tavoitteet. Tärkeimmät kysymykset ovat koheesio politiikka sekä maatalous ja maaseudun kehittäminen. Mikäli rahoituskehyksiä joudutaan leikkaamaan, tulee leikkauksia tehdä otsakkeeseen 1a. Tuki-intensiteettien osalta näkemyksenä on, että uusien ja vanhojen jäsenmaiden välille on etsittävä tasapainoa.

Vahva koordinaatio alue- ja rakennepolitiikan, maaseudun kehittämisen ja maatalouden sekä kalatalouden välillä on Puolalle erittäin tärkeää. Maa haluaisi jatkaa nykyisissä tavoite 1 -ohjelmissa omaksuttua monirahastoista mallia. Komission esittämä yksi rahasto per ohjelma -malli voi heidän näemyksen mukaan johtaa moninkertai-

seen määrään toimenpideohjelmaa. Puolalle yksi tärkeimmistä kysymyksistä on varojen ylärajat eli neljän prosentin capping-järjestelmä, koska se vaikuttaisi Puolaan kaikista jäsenmaista pahiten. Maa ei kuitenkaan sinällään vastusta järjestelmää.

Puola valmisteleekin parhaillaan kansallista kehitysohjelmaa vuosille 2007–2013. Ohjelman kokonaisbudjetti on noin 142 mrd. euroa ja sen toimenpiteet on tarkoitus rahoittaa pitkälti EU:n rakennerahastojen tuella.

Ranskan huolenaiheena tuleva kansanäänestys

Alue- ja kuntaministeri **Hannes Manninen** vieraili Ranskassa 4.–5.4.2005 ministeri **Gilles de Robienin** kutsusta. Lisäksi keskustelujäseninä alueministeri **Frederic de Saint Sernin** ja Ranskan EU-sihteeristön pääsihteeri **Pascale Andreanin** kanssa.

Ranska tekee voitavansa tukeakseen ratkaisua Luxemburgin kaudella, mutta he kokevat sopimukseen pääsyn vaikeana. Ranskan tilannetta vaikeuttaa 29. toukokuuta järjestettävä kansanäänestys EU:n perustuslaillisesta sopimuksesta, koska rahoituskehysneuvotteluihin on vaikeaa lähteä tätä ennen. Hallituksen edustajien huolenaiheena on kansalaisten enemmistön kielteinen suhtautuminen perustuslakiin tällä hetkellä, mutta myönteisempään suhtautumiseen uskottiin kuitenkin äänestyksen lähentyessä.

Tulevan kauden osalta tärkein Ranskan ja Suomen yhteinen linjaus on, että kaikki kolme tavoitetta säilyvät ja niiden väliset rahoitusosuudet pidetään komission esittämällä tasolla, jos kokonaisrahoitusta ryhdytään leikkaamaan. Ranskan alue- ja rakennepoliittinen rahoitus tulee lähes kokonaan alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoitteesta.

Merkittävin ero maiden välisissä näkemyksissä on se, että Ranska kuuluu maihin, jotka kannattavat 1 %:n tasoa. Andreani totesi olevansa tietoinen siitä, ettei lopputulos luultavasti tule päätymään 1 %:iin, mutta Suomen ehdottama 1.1 % näyttää liian suurelta ja hän olettaa loppu tuleman olevan lähempänä Ranskan ehdotusta. Ranska ei kuitenkaan halua koskea suunniteltuun 300 miljardin euron maatalouspakettiin.

Yhtenä Ranskan kynnyskysymyksenä on Ison-Britannian maksupalautus, jota maa ei voi jatkossa hyväksyä laajentuneessa unionissa. Ranska antaa de Robienin mukaan tukensa Suomelle

Ministeri Manninen delegaatioineen vieraili Ranskassa myös Juran-alueella.

siihen, että harvaan asutut alueet saavat niiden tarvitseman erityiskohtelun. Ranskalla on samantyyppisiä ongelmia vuoristoalueidensa kanssa.

Iso-Britannia kannattaa edelleen tiukasti 1,0 %:n tasoa

Iso-Britannian kauppa- ja teollisuusministeriön rakennerahastoista vastaavan osaston johtaja **John Neve** vieraili Suomessa huhtikuussa. Keskusteluissa Neve totesi, että mahdollisuudet saavuttaa ratkaisu Luxemburgin kaudella ovat tasan 50 % edellyttäen, että Ranskassa äänestetään unionin perustuslain puolesta. Iso-Britannia pitäytyy edelleen tiukasti 1,0 %:n kannassa EU:n tulevan rahoituskehysten osalta, joka on maan mielestä ainoa kestävä budjetin taso.

John Neve toi keskusteluissa esille brittien tiukan kannan siitä, että unionin kehittyneempien jäsenmaiden tulee hoitaa omien, huonommin pärjävien alueidensa kehitysongelmat kansallisella rahoituksella. Isossa-Britanniassa hallitus on sitoutunut kansallisesti rahoitettuun aluepolitiikkaan EU:n painopisteen siirtyessä uusiin jäsenmaihin. Maa ei ole tyytyväinen komission esitykseen, jossa rahoitusta kohdennettaisiin n. 50 % vanhoihin jäsenmaihin, vaan tukea olisi suunnattava voimakkaammin köyhimpiin maihin. Suomen kanta on puolestaan se, että tulevaisuudessa tarvitaan koko unionin alueen, myös vanhat jäsenmaat kattavaa alue-

ja rakennepoliittikkaa yhteisen kilpailukykytavoitteen tukemiseksi.

Johtaja Neve totesi, että Iso-Britannia ei tue alueellinen kilpailukyky ja työllisyys-tavoitelle esitettyä rahoitusosuutta. Maa suhtautuu kuitenkin myönteisesti ehdotettuihin siirtymäkauden järjestelyihin, jotka ovat tarpeellisia mm. Espanjan ongelmien ratkaisemiseksi. Iso-Britannia ei vielä ole valmis esittämään mitään lukuja koheesio-politiikan suuruudesta tai tavoitteille kohdennettavista osuuksista. Johtaja Neve suhtautui kriittisesti Suomen harvaan asuttujen alueiden erityiskohteluun. Hänen mukaansa korkeintaan väliaikainen erityisrahoitus pohjoisille alueille voisi tulla kysymykseen. Hän sai itse tuntumaa alueen olosuhteisiin ja ongelmiin vieraillessaan Levillä.

Iso-Britannian puheenjohtajuuskautta valmistellaan parhaillaan ja asiasta on riippuvainen siitä, kuinka pitkälle Luxemburgin kaudella päästään. Johtaja Neve kertoi, että neuvoston alaisessa rakennetoimien työryhmässä SAWP:ssa jatketaan ensi syksynä samoja menettelyitä kuin Hollannin ja Luxemburgin puheenjohtajuuskausilla.

Caroline Haga

Rajat ylittävää yhteistyötä pohdittiin Puolan edustajien kanssa

Puolan talousministeriön alivaltiosihteeri **Krystyna Gurbiel** vieraili maaliskuussa Suomessa. Kahdenvälisissä keskusteluissa käsiteltiin tulevan rakennerahastokauden lisäksi rajat ylittävää yhteistyötä. Keskustelujen painopiste oli tulevan ohjelmakauden 2007–2013 ulkorajayhteistyötä koskevassa naapuruus- ja kumppanuusinstrumentissa (European Neighbourhood and Partnership Instrument, ENPI) sekä Eurooppalaisessa rajaseutuyhteistyöyhtymässä (European Grouping for Cross-Border Co-operation, EGCC).

Suomi kannattaa uuden rahoitusvälineen kehittämistä ulkorajayhteistyölle, mikäli sen täytäntöönpanossa sovelletaan samoja rakennerahastoperiaatteita kuin tulevaa sisäraja-yhteistyötä koskevassa Eurooppalainen alueellinen yhteistyö -tavoitteessa (tavoite 3). Suomi on kuitenkin katsonut, että rakennerahastoperiaatteiden sisällyttäminen vain erillisiin ENPI:ä koskeviin täytäntöönpanosääntöihin ei riitä, vaan niiden tulisi näkyä myös itse asetuksessa. Suomen edustajat korostivat, että rajat ylittävän yh-

teistyön irrottamista ENPI:stä ei ajeta, vaan pyritään ainoastaan konkretisoimaan rajat ylittävän yhteistyön sisältö ENPI:ssä varmistamalla sen toteuttamisen rakennerahastoperiaatteiden mukaan.

Alivaltiosihteeri Gurbiel totesi, että Puolalla on Suomen tapaan suuri intressi ulkorajayhteistyöhön. Puola on kuitenkin tällä hetkellä varsin epäileväinen ENPI:n suhteen. Gurbiel korosti, että uuden rahoitusvälineen tulisi toimia paremmin kuin mitä Tacis on tähän mennessä toiminut.

Puolan edustajat korostivat Suomen merkitystä ENPI:ä koskevan asetusluonnoksen kommentoinnissa. Yleisesti ottaen Puola oli pitkälti samaa mieltä Suomen kanssa asetuksen sisällöstä, mutta totesi vielä tutkivansa tarkemmin Suomen kannanotot ja näkemykset asiaan.

Eurooppalainen rajaseutuyhteistyöyhtymä

Komission ehdottama Eurooppalainen rajaseutuyhteistyöyhtymä (EGCC) olisi jäsen-

valtioiden alue- tai paikallishallintoviranomaisten muodostama eräänlainen ylikansallinen kuntayhtymä, jolla olisi yhteinen lainsäädäntö. Jäsenvaltiot voisivat käyttää ehdotettua rajaseutuyhteistyöyhtymää muun muassa EU-ohjelmien hallinnoinnissa delegoimalla sille hallintoviranomaisen ja teknisen sihteeristön tehtäviä.

Suomi totesi, ettei yhteistyöyhtymä tuomitään olennaista lisäarvoa nykytilanteeseen verrattuna. EU-ohjelmissa on jo tällä hetkellä käytössä toimivia yhteistyömuotoja. Lisäksi EGCC:n sisältö on ristiriidassa Suomen perustuslain ja muun lainsäädännön kanssa. Puola ei suoranaisesti vastusta yhteistyöyhtymää.

Alivaltiosihteeri Gurbiel totesi, että Puolalla todennäköisesti on vastaava ongelma lainsäädännön osalta ja että EGCC:n toteuttaminen voisi vaatia lukuisia muutoksia maan nykyiseen lainsäädäntöön.

Petri Haapalainen

Tulevan rakennerahastokauden valmistelua pohdittiin alueilla

Tulevan EU:n rakennerahastokauden 2007–2013 valmistelu keskusteluttaa. Sisäasiainministeriö järjesti yhteistyössä maakunnan liittojen kanssa huhtikuun lopulla neljä alueellista tilaisuutta valmistelun etenemisestä. Tavoitteena oli välittää ajankohtaista tietoa neuvottelujen etenemisestä ja keskustella aiheesta maakuntien toimijoiden kanssa. Suuralueittain järjestetyt tilaisuudet on suunnattu erityisesti EU-ohjelmia rahoittaville tahoille ja maakunnan yhteistyöryhmien jäsenille. Vaasassa, Oulussa, Kuopiossa ja Lahdessa tilaisuuteen osallistui kussakin 60-80 toimijaa. Viides tilaisuus järjestetään Helsingissä 13.5.

Eri aiheet kiinnostivat alueilla

Vaasassa keskustelua herätti erityisesti tällä kaudella toiminut Interreg-yhteistyö ja alueella toivottiin, että olemassa olevia yhteistyömuotoja voitaisiin hyödyntää tulevalle kaudelle. Komissio ehdottaa uudelle kaudelle Eurooppalaista rajaseutuyhteistyöyhtymää, joka on Suomelle ongelmallinen. Alueen puheenvuorossa maakuntajohtaja **Olav Jern** totesi, että ehdotetut painotukset alueellisen kilpailukykyyn ja työllisyyden parantamiseen sopivat alueelle. EU-tuilla on alueelle suuri merkitys, mutta rakennepoliittikka voidaan fokusoimalla toteuttaa myös ilman näitä.

Oulussa puhuttiin Pohjois- ja Itä-Suomen saaminen erityisenä alueena konvergenssitavoitteen piiriin. Myös yritystuet ja yritysten innovaatiotoiminnan kehittäminen kiinnostivat. Lisäksi keskusteltiin kaupunkiulottuvuudesta ja matkailun merkityksestä alueelle. Maakuntajohtaja **Pentti Lampinen** esitteli puheenvuorossaan Pohjois-Suomen tavoitteita vuosille 2007–2013, joita ovat mm., pysyvän ratkaisun määrittelytavoite 1 -alueille sekä rahoitusjärjestelmän selkeyttäminen ja byrokratiaa karsiminen.

Kuopiossa tilaisuuden avannut ja kansallisen strategian valmistelua esitellyt valtiosihteeri **Antti Mykkänen** sai vastata kysymyksiin mm. siitä, olisiko paluu tavoite 6 -ohjelmaan mahdollista. Keskusteluisia esille nousi Pohjois-Savon mielenkiinto

rajayhteistyöhön Venäjän kanssa sekä maakuntien huoli siitä, miten maaseudun kehittämisrahoituksen ja rakennerahasto-ohjelmien yhteensovittaminen tapahtuu. Alueen puheenvuorossa maakuntajohtaja **Pentti Hyttinen** valotti esimerkein sitä, mitä hyvää EU:n aluetuilla on saatu aikaan Pohjois-Karjalassa, mutta muistutti, että esimerkiksi työpaikkojen määrä on yhä sama kuin EU-jäsenyyden alussa. Johtopäätöksensä hän totesi, että EU:n korkein aluetuki on jatkossakin perusteltua ja vertasi Itä-Suomea kaukaisiin mentakaisiin alueisiin.

Lahdessa keskusteltiin ESR-ohjelman alueellistamisen tarpeesta ja koulutusrakenneiden rahoituksesta. Maakuntajohtaja **Esa Halme** painotti lisäksi kaupunkiulottuvuuden sekä tutkimuksen ja tuotekehityksen merkitystä tulevissa ohjelmissa. Alueen yrityksistä vain harvoilla on mahdollisuus päästä esimerkiksi EU:n t&k puiteohjelmiin tai kansallisen t&k politiikan piiriin.

Caroline Haga

Tilaisuuksien esitykset löytyvät osoitteesta www.intermin.fi kohdasta alueiden kehittäminen – ajankohtaista.

Yhteisöaloitteet ja pilotit

Interreg IIIB -ohjelmien kuulumisia

Itämeren ohjelmassa runsaasti hakemuksia

Itämeren ohjelman seitsemäs hakukierros suljettiin 7.3.2005. Se toteutettiin ”vanhanmallisena” ilman korvamerkitä naapurisuusohjelmarahaa, koska Venäjä ei vielä ole allekirjoittanut vuoden 2004 Tacis-rahoitussopimusta. Hakemuksia tuli yhteensä 46, mikä on huomattavasti enemmän kuin edellisellä hakukierroksella. EU-rahaa haetaan yhteensä 62,5 milj. euroa, joka ylittää jäljellä olevan kehyksen n. 21 milj. eurolla. Painopiste on toimintalinjoissa 2 ja 3. Erityisen ilahduttavaa on, että nyt saatiin myös useita (8 kpl) liikennehankkeita.

Suomalaisia partnereita on mukana 29 hankkeessa ja 15 hankkeessa on suomalainen vetäjä (Lead Partner), toiseksi eniten Saksan jälkeen. Hankkeiden arviointi on parhaillaan käynnissä ja arvioinnit toimitetaan ohjauskomitean jäsenille toukokuun puolivälissä. Suomen neuvoo-antava työryhmä kokoontuu 26.5.2005 ottamaan kantaa esityksiin. Hankkeista päätetään lopullisesti ohjauskomitean kokouksessa 2.–3.6.2005 Oslissa.

Jotkut toimenpidekokonaisuudet täyttyvät mahdollisesti jo päätettäessä seitsemännen hakukierroksen hakemuksista. Elokuun lopulla avattava ja 23.9.2005 suljettava kahdeksas hakukierros voi siten olla aikaisempia rajatumpi. Siinä saatetaan soveltaa temaat-

tisia painotuksia ja avata mahdollisuus aiemmin hyväksytyjen hankkeiden laajentamiseen, lähinnä uusilla kumppaneilla ja/tai investoinneilla. Silloin on toivottavasti myös mahdollisuus soveltaa naapurisuusohjelmaan perustuvaa EAKR- ja Tacis-raham yhteishakua. Valko-Venäjä on jo allekirjoittanut tarvittavan rahoitussopimuksen. Kahdeksannen hakukierroksen tarkempi sisältö selviää em. ohjauskomiteakokouksen ja 13.–14.6.2005 pidettävän seurantakomiteakokouksen jälkeen. Sisällöstä tiedotetaan ohjelman kotisivulla www.bsrinterreg.net ja Alue-Integraattorissa.

Hakemusvirta näyttää lisääntyvän, vaikka ohjelman toteuttaminen on loppusuoralla. Seitsemäs siemenrahakierros, joka suljettiin 14.3.2005, tuotti kokonaista 58 hakemusta, enemmän kuin mikään aiempi haku. Painopiste on tässäkin tapauksessa toimintalinjoissa 2 ja 3. Suomalaiset toimijat ovat olleet vahvasti liikkeellä ja viidessätoista hankkeessa on suomalainen Lead Partner, enemmän kuin missään muussa maassa. Hankkeiden arviointi on parhaillaan käynnissä. Todennäköistä on, että useat hankkeet joutuvat tähtäämään seuraavaan ohjelmakauteen.

Keväällä järjestettävä partnerinhakutilaisuus Vilnassa on siirtynyt parilla päivällä. Uudet päivät ovat 23.–24.5.2005. Tilaisuus keskittyy erityisesti toimintalinjoihin 2 ja 3.

Pohjoisen Periferian ohjelmassa hankehakemuksia arvioidaan

Pohjoisen Periferian ohjelmassa on sidottu noin 90 % projektirahoituksesta ja toimintalinja 2 on jo kokonaan sidottu (Luonnonvarojen kestävä käyttö ja yritystoiminnan kehittäminen). Vuoden ensimmäisessä haussa, joka suljettiin 6.3.2005, ei siksi voitu ottaa vastaan hakemuksia tähän toimintalinjaan.

Hakemuksia tuli yhteensä 6 kpl, joista yksi oli muutettu hakemus edelliseltä hakukierrokselta. Uusista hankkeista kaksi oli liikennehankkeita (toimintalinja 2) ja kolme liittyi yhdyskuntien kehittämiseen (toimintalinja 3). Neljäs hankkeessa on suomalaisia partnereita. Hankkeiden arviointi on parhaillaan käynnissä. Suomen kansallinen neuvoo-antava työryhmä kokoontuu arvioimaan hakemuksia 11.5.2005. Hakemuksista päätetään seuranta- ja ohjauskomitean kokouksessa 26.–27.5.2005. Huippuvuorilla. Silloin päätetään vuoden toisella hakukierroksella sovellettavista rajoitteista, joka suljetaan 12.9.2005. Rahaa on tuolloin todennäköisesti jäljellä ainakin liikenne- ja tietoyhteiskuntahankkeisiin. On myös mahdollista että toimintalinja 2 avataan uudelleen, mikäli jo päättyneistä hankkeista vapautuu tarpeeksi käytämätöntä rahaa. Asiasta tiedotetaan ohjelman kotisivulla www.northernperiphery.net ja Alue-Integraattorissa.

Harry Ekestam

Naapurisuusohjelmat Kakkois-Suomi – Venäjä ja Euregio Karjala käynnistetään keväällä 2005

Kaakkois-Suomen – Venäjän ja Euregio Karjalan Naapurisuusohjelmien seuranta- ja valintakomiteat pitivät ensimmäiset kokouksensa Helsingissä 30.–31.3.2005. Naapurisuusohjelmilla pyritään Interreg-rahoituksen (EAKR) ja EU:n ulkosuhderahoituksen (Tacis CBC) entistä parempaan yhteensovittamiseen. Luonteeltaan Naapurisuusohjelmat ovat kuitenkin edelleen Interreg-ohjelmia.

Keskeisin käsiteltävä asia molempien komiteoiden kokouksissa oli ohjel-

mien käynnistämistä päättäminen, mm. rahoituksen hakuajoista sopiminen. Komissio hyväksyi Naapurisuusohjelmat jo syksyllä 2004. Näiden käynnistämistä on kuitenkin lykätty, koska Venäjä ei ole allekirjoittanut tarvittavaa sopimusta Tacis-varojen irrottamiseksi. Kokouksissa päätettiin tästä huolimatta käynnistää ohjelmat tänä keväänä.

Haut on avattu 25.4.2005 Interreg-hakuina. Hankkeiden valinnassa tullaan kuitenkin painottamaan hankkeita, jot-

ka jatkossa hakevat myös Tacis-rahoitusta. Päätös ohjelmien käynnistämistä tämän kevään aikana oli tehtävä, jotta voitaisiin välttää Interreg-varojen menettäminen komission N+2 -maksusäännön vuoksi.

Seurantakomiteoissa käsiteltiin ja hyväksyttiin lisäksi ohjelmien täydennysosat ja päätettiin ohjelmien väliarviointien päivityksestä vuoden 2005 loppuun mennessä.

Petri Haapalainen

Urbactin sisäistä yhteistyötä tehostetaan

Urbact seurantakomitea kokoontui Pariisissa 11.3.2005 uuden puheenjohtajan englantilaisen **Bob Ledsomen** johdolla. Kaupunkien välistä kokemustenvaihtoa (Urban) edistetään tällä hetkellä 15 kaupunkiverkostossa. Uutena verkostona käynnistetään belgialaisen Anderlechtin kaupungin vetämä kaupunkialueiden fyysisen uudistamisen verkosto. Länsi-Ateenan kaupunkiliikenteen verkostoa vielä valmistellaan. Näiden jälkeen verkostoja olisi 17. Tämän todettiin kokouksessa olevan riittävä määrä eikä uusia hakuja enää käynnistetä.

Kaupunkiverkostojen lisäksi Urbactissa rahoitetaan useita erilaisia työryh-

miä, tutkimuksia ja seminaareja. Näiden keskinäistä yhteydenpitoa ja kokemustenvaihtoa edistävät yhteiset tilaisuudet sekä internetin tehokkaampi käyttö. Kokouksessa päätettiin tästä syystä järjestää neljä temaattista seminaaria. Jokaiseen kutsutaan enintään 10 kaupunkiverkosta.

Kaupunkien kokemustenvaihdon työryhmässä on Hollannin johdolla valmistelu pilottihanketta kaupunkitiedon verkostosta. Samalla valmistaudutaan tulevaan rakennerahastokautteen. Kaikilta jäsenmailta oli tiedusteltu helmikuun loppuun mennessä halukkuutta osallistua pilottihankkeeseen ja sen kustannuksiin. Suomi ilmoitti osallis-

tuvansa. Kokouksessa Hollanti esitti asian siirtämistä kirjalliseen menettelyyn huhtikuussa, koska muutama maa tarvitsee vielä valmisteluaikaa.

Saksa järjestää yhdessä Itävallan ja Ranskan kanssa Saarbrückenissä tulevaan rakennerahastouudistukseen keskittyvän konferenssin 8.6. Siellä komissaari **Hübner** kertoo Urban-kaupungeille rakennerahastouudistuksesta kaupunkien kannalta. Urban-kaupunkien lisäksi kutsutaan paikalle jäsenmaiden edustajat. Seuraava seurantakomitean kokous sovittiin alustavasti pidettäväksi Pariisissa 22. kesäkuuta.

Mika Honkanen

Itä-Suomen Innovatiiviset toimet -ohjelman opetukset

Itä-Suomen Innovatiiviset toimet -ohjelmassa kehitettiin innovatiivisia ratkaisuja sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä luonnontuotealan tuotannossa ja markkinoinnissa. Vuosina 2002–2004 toteutetusta ohjelmasta rahoitettiin 12 pilottiprojektia ja kolmea maakunnallista strategiahanketta. Ohjelmassa rakennettiin uusia yhteistyömuotoja, hyödynnettiin uutta teknologiaa, kehitettiin uusia toimintatapoja ja luotiin uusia palveluja. Ohjelman toiminta-alueena oli neljä maakuntaa: Etelä-Savo, Kainuu, Pohjois-Karjala ja Pohjois-Savo.

Ohjelman keskeiset opetukset liittyvät teknologian ja innovaatioiden kehittämiseen, yhteistyöhön ja verkostoitumiseen sekä yleisemmin alueelliseen kehittämistoimintaan. Nämä opetukset on hyvä huomioida esimerkiksi tulevia rakennerahasto-ohjelmia suunniteltaessa ja toteutettaessa.

Mitä ohjelmassa opittiin teknologian ja innovaatioiden kehittämisestä? Tietoturvaan liittyvät ratkaisut ja päällekkäisten teknisten järjestelmien yhteensovittaminen vaativat paljon työtä eten-

kin sosiaali- ja terveydenhuollon ratkaisuja kehitettäessä. Silti ohjelman suurimmat haasteet eivät olleet teknisiä vaan sosiaalisia – miten uudet innovaatiot saadaan osaksi yritysten ja organisaatioiden jokapäiväistä toimintaa ja ihmisten arkea. Tärkeä opetus on, että käyttäjien tarpeiden ja teknologian käyttöönoton merkitystä ei voi koskaan lii- kaa korostaa innovaatiotoiminnassa.

Suomea pidetään edelläkävijänä, kun luodaan uusia teknologioita, mutta käyttöönotossa ja laajassa soveltamisessa riittää edelleen tekemistä. Jatkossa tukea tulisi suunnata entistä enemmän sosiaaliin innovaatioihin ja innovaatioiden käyttöönottoon. Kun uudet innovaatiot vastaavat käyttäjien tarpeita, saamme parempia tuotteita ja ennen kaikkea arjesta tulee sujuvampaa ja helpompaa.

Ohjelma on hyvä osoitus siitä, että innovaatiotoiminnan ei tule suuntautua pelkästään uusille toimialoille, vaan myös nk. perinteiset tuotannonalat tarvitsevat uutta ajattelua ja innovatiivisia teknologisia ratkaisuja. Itä-Suomessa hyvinvointiala ja luonnonvara-ala ovat tärkeitä työllistäjiä. Alat kaipaavat kuitenkin innovaatioita ja korkeaa teknologiaa, jos ne aikovat pärjätä tulevaisuudessa kansainvälisessä kilpailussa. Tässä mielessä ohjelmalla oli merkittävä vaikutus uusien toimintatapojen kokeilussa näillä kahdella alalla.

Kehittämistoiminta kaipaa lisää pitkäjänteisyyttä

Alueellisessa kehittämistoiminnassa on ohjelman tapaan entistä enemmän painostettava toimintojen jatkoon projektien päätyttyä. Tärkeää tulosten kestävyuden kannalta on, että projektit alusta saakka vahvasti kytketään yrityksen tai organisaation perustoimintoihin. Joissakin ohjelman hankkeissa toteutusai- ka koettiin liian lyhyeksi innovaatiopro- sessin läpiviemisen kannalta. Yleisem- minkin projektimuotoinen kehittämistoiminta tarvitsee lisää pitkäjänteisyyttä.

Ohjelmassa innovatiivista oli myös rahoittajan rooli. Perinteisen hallinnoivan ja valvovan roolin ohella rahoittaja tuki myös vahvasti kehittämistoimintaa tuomalla hankkeeseen ulkopuolista näkemystä, luomalla tilanteita hankkeiden väliselle kokemustenvaihdolle ja kannustamalla kansainväliseen yhteistyöhön. Rahoittajan tulisikin olla entistä enemmän kannustava, osallistuva ja toimintamahdollisuuksia lisäävä toimija.

Uudet yhteistyön avaukset tärkeitä innovaatioiden kehittämisessä

Ohjelman keskeiset opetukset liittyvät myös yhteistyön ja verkostoitumisen

tärkeyteen. Kehittämishankkeisiin on saatava paras mahdollinen asiantuntemus, jota kannattaa hakea ennakkolulottomasti perinteisten rajojen yli ja ohi: toisesta organisaatiosta, naapurimaakunnasta tai vieläkin kauempaa. Ohjelman projektit loivat rohkeasti uusia verkostoja yli maakuntarajojen ja vaihtoivat kokemuksia kansainvälisillä areenoilla. Ohjelma oli esimerkki onnistuneesta itäsuomalaisesta yhteistyöstä, mikä rohkaisee jatkossa tiivistämään yhteistyötä maakuntien välillä. Yhteisiä jatkossa pohdittavia kysymyksiä ovat esimerkiksi syrjäseutujen kehittäminen, väestön ikääntymiseen liittyvät haasteet ja hyvinvointipalvelujen järjestäminen. Lisäksi kansainvälistymistä tulisi jatkos-

sa rohkeasti kehittää ja syventää Itä-Suomessa.

Ohjelman perusajatus siitä, että innovaatioiden kehittämisessä kannattaa rikkoa yksityisen, julkisen ja kolmannen sektorin välisiä raja-aitoja, osoittautui onnistuneeksi. Tätä toimintatapaa voitaisiin rohkaista myös tulevissa ohjelmissa. Esimerkiksi yritykset voisivat testata enemmän uusia innovaatioita yhdessä kansalaisjärjestöjen kanssa.

Innovatiiviset toimet -ohjelma mahdollisti tavallista tiiviimmän yhteistyön kehittämistyön ja tutkimuksen välillä. Tätä vuorovaikutusta tulisi uusissa ohjelmissa edelleen syventää. Ohjelman opetukset ovat vapaasti hyödynnettä-

vissä muissa ohjelmissa ja toisilla ohjelma-alueilla. Erityisen hyvin ohjelman tulokset soveltuvat vastaavatyypisille harvan asutuksen alueille Euroopassa.

Jarno Turunen

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Lisätietoa Itä-Suomen Innovatiiviset toimet -ohjelmasta:

- Innovatiiviset toimet Itä-Suomessa. Pohjois-Karjalan maakuntaliiton julkaisu 88/2005.
- www.innovatiivisettoimet.fi

Pohjoismainen yhteistyö ja aluepolitiikka

Tanskan puheenjohtajuus alkoi NÄRP:issä

Vuoden ensimmäinen NÄRP-kokous pidettiin 1.3.2005 Kööpenhaminassa. Puheenjohtajana toimi **Peder Baltzer Nielsen** Tanskasta ja Suomea edusti **Harry Ekestam** sisäasiainministeriöstä. Kokouksessa päätettiin kahden jo sovitun selvityksen tarkemmasta toimiksiannosta ja suorittajasta.

Ensimmäisen selvityksen tarkoituksena on tukea uuden rajaseutuyhteistyöstrategian laadintaa ja analysoida tähän liittyen myös rajat ylittävää yritys-yhteistyötä. Selvityksen tekee norjalainen NIBR (Norsk by- og region-forskningsinstitutt) ja siihen on varattu yhteensä 500 000 DKK. Tulosten

on määrä olla käytettävissä kesän jälkeen. Toinen selvitys liittyy Länsipohjolayhteistyön kehittämiseen ja tarkastelee erityisesti näiden aluetalouksien kytkeä muuhun Pohjolaan. Sen tekee färsaarelainen konsultti **Gestur Hovgaard** ja NÄRP on varannut siihen 200 000 DKK.

Kokouksessa esiteltiin myös mm. Nordregion vetämää aluepoliittisen sektorin uutta tutkimusohjelmaa ja toteutettua tutkimusta, jossa selvitettiin kaupunkien merkitystä aluekehitykselle. Viimeksi mainitun tuloksia esitellään 12.9.2005 järjestettävässä seminaarissa Nordregion tiloissa Tukholmassa. Poh-

joismaiden ministerineuvosto (PMN) on Lead Partnerina mukana Itämeren Interreg IIIB -ohjelmaan maaliskuussa jätetyssä BEN-hankkeessa (Baltic Euroregional Network). Hanke perustuu Baltian maiden rajaseutuyhteistyötä tukevan hankkeen tuloksiin, jota PMN rahoitti.

Seuraava kokous pidetään 23.–24.5.2005 Vaasassa. Ensimmäisenä päivänä pidetään varsinainen NÄRP-kokous ja toisena yhteiskokous rajaseutualueiden kanssa.

Harry Ekestam

Helsingissä infotilaisuus aiheesta

EU-OHJELMAT 2007–2013

Kilpailukykyä alueille – kilpailukykyä Euroopalle

Sisäasiainministeriö järjestää 13.5.2005 info- ja keskustelutilaisuuden EU:n rakennerahastouudistuksesta. Iltapäivätilaisuudessa käsitellään tulevan kauden EU-tason strategista viitekehystä ja valmistelutilannetta sekä kansallisen strategian valmistelua. Tilaisuus on suunnattu ensisijaisesti maakuntien yhteistyöryhmien jäsenille ja ohjelmia rahoittaville tahoille.

Ajankohta: 13.5.2005 klo 12–16

Paikka: sisäasiainministeriö, auditorio, Korkeavuorenkatu 21

Tilaisuuden tarkempi ohjelma ja esitykset löytyvät sisäasiainministeriön verkkosivuilta www.intermin.fi – alueiden kehittäminen – ajankohtaista. Ilmoittautumisia pyydetään tiistaihin 10.5. mennessä Caroline Hagalle, p. (09) 160 44501 tai caroline.haga@intermin.fi

Aiemmat alueelliset tilaisuudet järjestettiin huhtikuun lopulla suuralueittain Oulussa, Kuopiossa, Vaasassa ja Lahdessa.

Tervetuloa!

Parempaa palvelua, tehokkaampaa hallintoa

– Hallintoselonteko linjaa hallinnon kehittämistä

Hallitus antoi eduskunnalle 7.4.2005 selonteon keskus-, alue- ja paikallishallinnon toimivuudesta ja kehittämistarpeista. Tämän kutsumanimeltään hallintoselonteon virallinen nimi on ”Parempaa palvelua, tehokkaampaa hallintoa”. Nimi kuvaa ytimekkäästi selonteon ydinsisällön.

Selonteossa hallitus toteaa keskeiseksi lähtökohdakseen julkisen sektorin vastuulla olevien palvelujen saatavuuden ja laadun turvaamisen. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi hallintoa kehitetään mahdollisimman tehokkaaksi ja taloudelliseksi. Kolmas keskeinen lähtökohta on demokraattisen ohjauksen turvaaminen palvelujen tuotantotapojen ja organisoinnin muuttuessa.

Hallitus on määritellyt selonteossa toimintalinjoja, jotka jakautuvat viiteen eri kokonaisuuteen; palvelujen saatavuuden turvaamiseen, tuottavuuden parantamiseen, hallinnon rakenteiden ja yhteistyön kehittämiseen, tietoyhteiskuntakehityksen tukemiseen ja valtion henkilöstövoimavarojen turvaamiseen. Toimintalinjat ulottuvat 2010-luvulle

saakka ja ne tarkennetaan konkreettiseksi toimenpiteiksi ja hankkeiksi syksyyn 2005 mennessä.

Palvelujen saatavuus keskeistä

Koska selonteko kattaa koko julkisen hallinnon, se sisältää lukuisan määrän sekä kuntien että valtion vastuulla olevien palvelujen turvaamiseen liittyviä linjauksia ja toimenpiteitä.

Kuntien vastuulla olevien palvelujen kannalta keskeisin selonteon linjaama hanke on kunta- ja palvelurakennehanke. Sekä kunta- että valtionhallintoa koskee linjaus palvelujen tuotantotapojen monipuolistamisen jatkamisesta muun muassa toimintoja liikelaitostamalla ja yhtiöittämällä sekä ostamalla palveluja yksityiseltä ja kolmannelta sektorilta. Lisäksi tullaan arvioimaan julkisen hallinnon itse hoitamien tehtävien määrää.

Valtion palvelujen saatavuuden turvaamiseksi keskeisin uusi linjaus on velvoite asettaa hallinnolle palvelutavoitteet. Selonteon mukaisesti ministeriöt ja lääninhallitukset asettavat alaiselleen alue- ja paikallishallinnolle konkreettiset, mitattavat palvelujen saatavuutta koskevat tavoitteet vuodesta 2006 alkaen. Tavoitteiden saavuttamista tullaan seuraamaan tulosohjauksen yhteydessä sekä lääninhallitusten suorittamassa peruspalvelujen saatavuuden vuosittaisessa arvioinnissa. Valtion paikallishallinnolle asetettavien palvelutavoitteiden valmistelu on jo käynnissä ja ne tullaan julkistamaan 18.5.2005 järjestettävässä seminaarissa. Palveluta-

voitteet asetetaan ainakin työhallinnolle, verohallinnolle, poliisille, ulosotolle, syyttäjälle ja maistraatille sekä Kansaneläkelaitokselle.

Muita selonteossa mainittuja keinoja valtion palvelujen saatavuuden turvaamiseksi ovat toimipaikkaverkon säilyttäminen riittävän kattavana ja yhteispalvelun hyödyntäminen tehokkaasti. Kunkin toimialan palvelujen tulisi olla yhteispalvelupisteen kautta saatavilla siellä, missä ei ole omaa fyysistä palvelupistettä. Lisäksi sähköistä asiointia lisätään ja julkisen hallinnon yhteinen sähköinen yhteispalvelu kehitetään.

Yksi hallintoselonteon valmistelun kuumimmista kysymyksistä oli kihlakuntajärjestelmää koskeva osio. Eduskunta edellytti aikaisemman selonteon yhteydessä, että kihlakuntauudistuksesta ja sen toimeenpanosta on annettava tänä vuonna yksityiskohtainen selonteko. Nämä selonteot – hallintoselonteko ja kihlakuntaselonteko – oli järkevää yhdistää. Selonteossa ei löydetty viisasten kiveä nykyisen kihlakuntajärjestelmän ongelmien ratkaisemiseksi. Hallitus katsoi kuitenkin, että kihlakuntajärjestelmä on vielä toiminut niin lyhyen aikaa, että on tarpeen seurata järjestelmän toimivuutta edelleen tässä muodossa. Kihlakuntajärjestelmän tulevaisuudesta on tarkoitus päättää vuoteen 2008 mennessä, jolloin palvelujen turvaamiseksi tehdyistä toimista on riittävästi kokemuksia. Jo ennen tätä ajankohtaa poliisi, ulosotto, syyttäjä ja maistraatit kuitenkin kehittävät organisaatioitaan tavalla, joka parhaiten turvaa palvelut ja on mahdollisimman tehokkaasti toimiva.

Tarja Hyvönen

Helsingin seudun kuntien yhteistyö etenee

Helsingin seudun kuntien yhteistyön kehittämiseksi on otettu merkittäviä edistysaskelia sen jälkeen kun selvitysmies **Jussi-Pekka Alanen** julkisti ehdotuksensa vuosi sitten. Yhteistyön kehittämishankkeessa on luonnosteltu lakiehdotusta Helsingin seudun yhteistyön järjestämiseksi. Samaan aikaan hanke on poikanut seudun kuntien yhteistyöhön uutta dynamiikkaa, kun kunnista lähtevä omaehtoinen yhteistyö on tiivistynyt. Sisäasiainministeriö pyysi vuodenvaihteessa kunnilta ja maakuntien liitoilta selvityksiä siitä, miten nämä aikovat edistää koko Helsingin seudun kattavaa keskinäistä yhteistyötä.

Sopimus pohjainen yhteistyömalli

Pääkaupunkiseudun neuvottelukunta ja Keski-Uudenmaan KUUMA-kunnat ovat yhteisesti valmistelleet sopimus pohjaista yhteistyömallia, joka perustuisi vapaaehtoisuuteen ja vaiheittaiseen kehittämiseen sekä noudattaisi kumppanuuden periaatteita. Yhteistyön pääsisältö olisi sama kuin selvitysmies Alanen ehdotuksissa: asuminen, maankäyttö ja liikenne. Kuntayhteistyön foorumin toimisi Helsingin seudun yhteistyökokous. Ensimmäisenä työnä olisi tarkoitus luoda yhteinen Helsingin seudun maankäytön strategia. Valmisteltua yhteistyösopimusta käsitellään seu-

dun seuraavassa, toukokuussa pidettävässä yhteistyökokouksessa. Tavoitteena on aloittaa sopimukseen perustuva yhteistyö lokakuun alussa.

Sisäasiainministeriö valmistelee yhteenvetoa osapuolten antamista selvityksistä ja tuo sen hallituksen käsitteilyyn hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmään loppukevään kuluessa. Tällöin päätetään jatkotoimenpiteistä. Sopimus pohjaisen yhteistyön tiivistyminen antaa hyvän pohjan seudun kehittämiseksi, mutta omaehtoisesta yhteistyön jatkuvuudesta ja vaikuttavuudesta on voitava varmistua.

Olli Voutilainen

Suomen aluepolitiikan maatumkinta luonnosvaiheessa

OECD:n aluekehityskomitean keväällä 2004 käynnistämä Suomen aluepolitiikan maatumkinta on edennyt luonnosvaiheeseen. Sisäasiainministeriön koordinoiman tutkimuksen alkuvaiheessa sovitut neljä pääteemaa ovat

- 1) innovaatiopolitiikka sen laajassa merkityksessä,
- 2) julkisten palveluiden saatavuus väestöään menettävillä alueilla,
- 3) kaupunkiseudut ja aluekeskuspolitiikka sekä
- 4) monitasoinen hallinto (governance).

Maatumkinnan tarkoitus on kansainvälisen vertailunäkökulman kautta arvioida Suomen aluekehittämisen kokonaisuutta ja antaa eväitä sekä kotimaisen että EU-politiikan suuntaamiseksi ja kehittämiseksi ajatellen tulevaa ohjelmakautta. Kiinnostavinta lienevät maatumkintaan sisällytettävät suositukset Suomelle.

OECD:n tutkijat ovat tehneet Suomeen kaksi tutkimusmatkaa, joista toisella oli mukana myös ulkopoollisia in-

novaatio- ja palvelukysymysten asiantuntijoita. Ensimmäinen matka tehtiin kesäkuussa 2004 Joensuuhun, Pohjois-Karjalaan ja Ylä-Savoon. Toinen missio, jonka teemana oli innovaatiopolitiikka ja julkisten palveluiden saatavuus, suuntautui Rovaniemen seudulle ja Ouluun. Tutkimusmatkojen päätehtävä on kerätä tietoa ja muodostaa kuva eri aluekehittämisvälineiden toiminnasta ja toimivuudesta käytännön työssä aluetasolla. Alueille maatumkinta antaa mahdollisuuden esitellä käytäntöjään, joista osa voi nousta esiin esimerkkeinä maatumkinnan lopullisessa raportissa.

Alustavia havaintoja

Luonnosvaiheen havaintoina OECD on nostonut esiin muun muassa sen, että Suomen nykyinen aluekehittämisjärjestelmä on innovatiivinen, mutta samaan aikaan monitahoisuutensa vuoksi melko vaativa järjestelmä hallita. Suomalainen käytännöllisyys näkyy

OECD:n mukaan verkostoitumisen kulttuurissa, jonka avulla eri aluetason toimijat pyrkivät samoihin tavoitteisiin. OECD arvioi, että hyvinvointiyhteiskunnan piirteiden eli riittävien julkisten palveluiden säilyttäminen myös taantuvilla alueilla on Suomelle keskeinen kysymys.

Maatumkinta viimeistellään toukokuun alkuun aikana ja se on määrä hyväksyä OECD:n aluekehityskomiteassa juhannuksen alla. Tämän jälkeen tutkiminta julkaistaan englanninkielisenä raportina, josta on tarkoitus laatia suomenkielinen tiivistelmä. Lopulliseen raportiversioon sisältyvät myös varsinaiset suositukset aluepolitiikan kehittämiseksi. Maatumkinnan valmistelua ohjaa eri ministeriöistä ja Suomen Kuntaliitosta koostuva kansallinen tiimi, jota on vahvistettu mm. alueellisten kehittämisviranomaisten ja koulutuslaitosten edustajilla.

Olli Voutilainen

Komission kaupunkiyksikön päällikön Rudolf Niesslerin haastattelu:

Kaupungit yhä näkyvämmäksi aluekehittämisessä

Aluekehitys ja aluekehittäminen muuttuvat yhä vahvemmin osaamis- ja innovaatiovetoiseksi. Kaupungeilla on entistä keskeisempi rooli tässä kehityksessä ja yhä suurempi osa aluekehittämisen toimenpiteistä kanavoituu kaupunkiseuduille. Aluekehityksen johtoajatuksena on edelleen alueellisten kehityserojen tasaaminen, mutta suoraan heikoimmille alueille suunnatun tuen rinnalla painotetaan paremmin ja heikommin menestyvien alueiden välistä vuorovaikutusta ja linkejä.

Suomen suuret kaupunkiseudut koontuivat 8.4.2005 yhdessä keskushallinnon ja komission edustajien kanssa vaihtamaan näkemyksiä Euroopan kaupunkipolitiikan linjauksista. Kaupunkipolitiikan keskeisiin kysymyksiin haettiin vastauksia myös komission kaupunkiyksikön päälliköltä **Rudolf Niessleriltä**. Seuraavassa on hänen haastattelunsa.

Mikä on kaupunkiseutujen rooli aluekehityksessä yleisesti Euroopassa ja erityisesti Suomessa?

Ensinnäkin tulee ottaa huomioon läheisyysperiaate, jonka kautta määräysvalta ja eri toimijoiden roolit jäsenyvät niin unionin, kansallisella, alueellisella kuin paikallisella tasolla. Kaupungit toimivat paikallisella tasolla eli ne ovat lähimpänä kehittämisen kohteita (asukkaita ja yrityksiä). Euroopan unionin aluepolitiikka on aina perustunut läheisyysperiaatteen toteuttamiseen sekä neuvotteluihin suoraan kansallistalvoitien ja paikallisen tason toimijoiden kanssa tai niiden edustajien, kuten Eurocities järjestön kanssa.

Kaupunkiseuduilla on tärkeä rooli eurooppalaisessa alueellisessa kehityksessä, ei ainoastaan sen takia että kolme neljästä eurooppalaisesta asuu kau-

pungeissa tai niiden välittömässä läheisyydessä, vaan myös koska kaupunkiseudut ovat korkean tuottavuuden alueita. Joissain Euroopan maissa pääkaupunkiseutu dominoi koko maan tuotantoa.

Suomi on yksi Euroopan vähiten kaupungistuneista maista ja sillä on varsin yksikeskuksinen rakenne. On kuitenkin selvää, että kaupungit ovat näyttelleet merkittävää roolia Suomen talouskasvussa viime vuosina. Kansallinen osaamiskeskusohjelma on ollut suuri menestys ja suuret kaupunkiseudut kuten Helsinki, Tampere, Turku ja Oulu ovat luoneet kasvua. Lisäksi Suomen – kuten muunkin Euroopan – kaupungit ovat keskeisiä solmukohtia tutkimus- ja kehittämistoiminnassa. Tässä merkityksessä kaupungit ovat olleet elintärkeitä Suomen menestykselle tietotaloudessa.

Mitkä ovat pääperiaatteet ja elementit Euroopan unionin alueellisessa politiikassa 2007–2013?

Kilpailukyky ja kestävä kehitys, kuten ne on määritelty Göteborgin ja Lissabonin strategioissa, ovat ehdottomasti EU:n aluepolitiikassa ohjenuorana seuraavalla ohjelmakaudella. Kehityksestä jälkeen jääneisiin maihin ja alueisiin kiinnitetään enemmän huomiota.

Komissio haluaa myös hajauttaa, yksinkertaistaa ja tehostaa ohjelmien toteutusta. Komission esityksessä rahoitusinstrumenttien määrä vähenee kuudesta kolmeen ja tavoitteiden määrä yhdeksästä kolmeen. Uusi lähentymisen (konvergenssi) tavoite suunnataan kehityksessä jälkeen jääneille alueille. Lähentymistavoite vastaa nykyistä tavoite 1 -ohjelmaa, joka kohdistuu alueille joiden alueellinen bruttokansantuote on vähemmän kuin 75 % EU:n keskiarvosta. Sen osuus koko rakennerahastovaroista kasvaisi komission esityksen mukaan nykyisestä 75%:sta. Nykyisen tavoite 2 -ohjelman tilalle tulee alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoite. Komissio esittää

Kaupungit, komissio ja keskushallinto kokosivat 8.4.2005 kaupunkipolitiikan tiimoina. Vasemmalla Helsingin kaupungin ylipormestari Eva-Riitta Siitonen vieressään osastopäällikkö Elisabeth Helander, jota valtiosihteeri Antti Mykkänen kuuntelee tarkkaavaisesti.

uutta Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitetta, joka rakennetaan nykyisen menestyksekkään INTERREG-yhteisöaloitteen pohjalta.

Millainen on kaupunkiseutujen rooli uusissa tavoitteissa – erityisesti uudessa tavoite 2 -ohjelmassa?

Kaupungeilla on aiempaa tärkeämpi merkitys aluekehityksessä. Kaupunkien rooli talouskasvun ja innovaatioiden moottoreina on tunnistettu. Suomen kaltaiset esimerkit – maat, joissa on hyödynnetty kaupunkien moottoriroolia – ovat hyviä myös uusille jäsenmaille.

Alueellinen kilpailukyky -tavoitteen toimenpiteet kohdistuvat erityisesti kaupunkiseuduille. Uusissa jäsenmaissa kehityserot kaupunkiseutujen ja maaseutumaisen alueiden välillä ovat erittäin suuret. Maaseutumaiset alueet ovat negatiivisen kehityksen kierteessä. Tällöin on tärkeää, että kaupunkiseutuihin suunnatuilla ohjelmilla on positiivisia vaikutuksia myös heikommin kehittyneille ympäröiville alueille.

Samaa ilmiötä toivotaan myös tavoite 2 -ohjelmassa, joka tällä hetkellä on kohdistettu kaupunkiseutujen ongelmaluontoisuuteen eli ”mustiin taskuihin”.

Ruotsin kielellä hoidettavien hallintopalveluiden alueellistamista selvitetty

Ruotsinkielisten hallintopalvelujen koamis- ja alueellistamismahdollisuuksia selvittäneen työryhmän työ on loppusuoralla. Sisäasiainministeriön asettaman työryhmän tehtävänä oli puheenjohtaja **Håkan Mattlinin** (OPM) johdolla selvittää 30.4.2005 mennessä mm. mitä ruotsin kielellä hoidettavia hallintopalveluja voidaan koota yhteen ja siirtää pääkaupunkiseudun ulkopuolella hoidettavaksi. Tavoitteena on ruotsinkielisten hallintopalvelujen saatavuuden, laadun ja tehokkuuden parantaminen.

Mahdollisuuksia kartoitettiin kyselyllä

Alkuvuonna 2005 valtion virastoille tehdyn kyselyn tulokset osoittavat lähes yksimielisesti, että mikäli ruotsinkielisiä hallintopalveluja päädytään koostamaan, tulisi se toteuttaa hallinnonalojen sisäisenä tehtävien kokoamisena tai erikoistumisena. Ruotsinkielisen palvelun eriyttämisen jokapäiväisestä hallintotyöstä katsotaan vaarantavan substanssiosaamista sekä mahdollisesti heikentävän toiminnan tasa-arvoisuutta ja päätösten yhdenmukaisuutta.

Toisaalta virastot katsoivat ruotsin-

kielistä hallintopalvelua tukevien toimintojen olevan koottavissa myös hallinnonalarajat ylittäen. Erityisesti käännöspalvelut nähtiin olevan koottavissa ja alueellistettavissa. Useat virastot totesivat voitavansa keskittää nyt ulkopuolisilta kielenkääntäjiltä ja käännöstoimistoilta hankkimansa ostopalvelut mahdollisesti perustettavaan palvelukeskukseen.

Käännöstehtäviä ehdotetaan Länsi-Suomen lääninhallituksen yhteyteen

Työryhmän ehdotuksen mukaan ulkopuolisilta kääntäjiltä ja käännöstoimistoilta ostettavat käännökset olisi mahdollista keskittää valtiokonsernin sisällä. Alkuvaiheessa suomen ja ruotsin kielten käännöspalveluita koottaisiin palvelukeskustyyppiseksi organisaatioksi valtion in-house -periaatetta noudattaen. Erityisesti virastot, joilla ei ole omaa kielenkääntäjäresurssia, voisivat keskittää käännöstyönsä palvelukeskukseen. Ehdotuksella ei puututa ministeriöissä ja virastoissa omien kielenkääntäjien toimesta tehtäviin käännöstehtäviin.

Kielipalvelukeskuksen etuna näh-

dään palveluvarmuus, nopeus ja laatu sekä toisaalta tietoturvallisuuden huomioiminen käännösaineistojen siirrosta. Kielenkäännöstehtävien kokoaminen edesauttaa myös osaamisen kriittisen massan muodostumista, joka puolestaan tukee kielenkääntäjien asiantuntemusta ja vahvistaa osaamista. Käännöstöiden volyymin kasvu mahdollistaa kielipalvelukeskuksessa työskentelevien kääntäjien erikoistumisen hallinnon terminologiaan sekä eri hallinnonalojen erikoissanastoihin.

Työryhmä ehdottaa, että alueellinen kielipalvelukeskus muodostettaisiin Länsi-Suomen lääninhallituksen Vaasan yksikön yhteyteen 1.1.2007 alkaen. Sijoittumispaikkaa puoltaa mm. se, että Vaasan toimialueella ruotsinkielinen asiointi on yleistä ja alueella on valmiudet ruotsinkieliseen palveluun. Kielipalvelukeskuksen perustaminen lääninhallituksen yhteyteen on luontevaa siksi, että lääninhallitusten yhteistyö useiden hallinnonalojen kanssa on vakiintunutta ja yhteydet toimivia.

Työryhmän loppuraportti ilmestyy toukokuussa sisäasiainministeriön julkaisusarjassa.

Ulla Mäkeläinen

Seuraavalla ohjelmakaudella komissio painottaa menestyvien ja heikommin kehittyvien alueiden välisiä yhteyksiä. Tällöin ohjelman kohteena ovat laajemat maantieteelliset alueet, erittäin tarkoin (kaupunginosittain) rajattujen alueiden sijasta.

Millaisia uusia ideoita liittyy Urban+ -ohjelmaan? Mitä muita välineitä on käytössä kaupunkiseuduille EU:ssa 2007–2013?

Ehdotuksena on, että Urban-ohjelma

valtavirtaistetaan. Pääajatuksena on kokonaisvaltaisempi ja integroituneempi lähestymistapa. Tällöin rohkaistaan toimijoiden väliseen verkottamiseen ja toimenpiteet kohdistuvat monitasoisin haasteisiin kaupunkiseuduilla. Lisäksi keskikokoisilla kaupunkiseuduilla tulisi olla keskeisempi rooli uudessa alueellinen yhteistyö -tavoitteessa.

Kaupunkiseudut hyötyvät myös muista komission informaatio- ja yhteistyöverkostoista, kuten Urbactista ja Urban Auditista. Urban Auditissa on lähes 300 indikaattoria 258 Euroopan kaupungista, jotka kuvaavat sellaisia keskeisiä teemoja kuten väestö, sosiaa-

liset olot, talous, kansalaisten osallistuminen, koulutus ja opiskelu, ympäristö, liikenne, tietoyhteiskunta ja vapaa-aika.

Mitä mahdollisuuksia komissio näkee kaupunkipolitiikassa? Kysymykseen palataan Vaasan kaupunkifoorumissa 11.–12.5.2005.

Janne Antikainen

Maakuntaohjelmien laatiminen käynnistymässä

Alueiden kehittämislain mukaisten maakuntaohjelmien laatiminen on alkamassa nyt toista kertaa. Edellisen kerran ohjelmat valmistuivat nopean laatimisprosessin jälkeen kesällä 2003 uuden lain mukaisen suunnittelujärjestelmän sisäänajovaiheessa. Nyt ohjelmien valmistelulle on aikaa vuoden 2006 loppuun saakka. Tulevien maakuntaohjelmien kausi alkaa EU:n uuden rakennerahastokauden tapan vuodel 2007 alussa ja päättyy vuoden 2010 lopussa. Lain mukaan maakuntaohjelmien valmistelu on sidottu kunnallisvaalikauden pituuteen.

Maakuntaohjelmien laatimista, EU:n ohjelmityön tilannetta sekä muita laatimiseen liittyviä näkökulmia käsiteltiin SM:n järjestämässä ohjelmityön käynnistysseminaarissa huhtikuun alussa. Valtiosihteeri **Antti Mykkänen** painotti maakuntaohjelman asemaa alueen strategisena ja rahoitusta ohjaavana asiakirjana. Ohjelmassa kootaan ja yhteen sovitetaan kansallinen ja EU:n alue- ja rakennepoliittikka sekä sektoripoliittiset tavoitteet, joiden toteuttamis-

ta suunnataan alueen kehittämistarpeista käsin. Aluekehitysjohtaja **Pekka Urjanheimo** totesi maakuntaohjelmityön lähtökohtien olevan hyvät ja onnistumisen riippuvan niin kansallisten kuin EU-ohjelmienkin yhteensovittamisesta. Urjanheimo painotti tavoitteiden asettelun suunnan olevan vahvasti alhaalta ylöspäin. Aikataulu on haasteellinen, sillä uusien ohjelmien käynnistyminen tapahtuu yhtä aikaa uuden EU-kauden alkamisen kanssa.

Ohjelmien sisältöä koskevia ja laatimisessa huomioitavia seikkoja ovat mm. valtionneuvoston aluekehittämisen päätöksessä asetetut tavoitteet, määrällisten kehitystavoitteiden asettaminen ja seuranta, ohjelman vaikutusten arviointi sekä kumppanuuden huomioiminen laadintaprosessissa. Valmistelun yhteensovittaminen EU:n rakennerahasto-ohjelmityön kanssa on välttämätöntä. Sisäasiainministeriö lähettää maakuntaohjelmityön käynnistämistä koskevaa ohjeistusta maakunnan liitoille toukokuun aikana.

Eteneminen kaksivaiheisesti

Maakuntaohjelmien laatiminen tapahtuu kahdessa vaiheessa: maakunnat arvioivat ensin syksyn 2005 aikana nykyisten ohjelmien tuloksia, tekevät SWOT-analyysin sekä laativat alustavat tavoitteet ja painopisteet. Tämän jälkeen, alkuvuodesta 2006 käydään suuralueittain vuoropuhelua tavoitteista ja painotuksista. Hyvän pohjan tavoitteen asettelulle antavat lähes kaikissa maakunnissa tämän vuoden loppuun mennessä tarkistettavina olevat pitkänkätäimen maakuntasuunnitelmat. Ohjelmien sisällön tarkentaminen, painotusten yhteensovittaminen sekä asiakirjojen hyväksyminen ajoittuvat vuoteen 2006.

Sisäasiainministeriön verkkosivuille kerätään maakuntaohjelmityötä koskevaa ajankohtaista materiaalia ja laatimista tukevaa tausta-aineistoa.

Tarja Arajärvi

Maaseudun tulevaisuus herätti suurta kiinnostusta

Maaseutuparlamentti järjestettiin Helsingissä 19.4.2005. Suuren suosion saaneeseen tilaisuuteen osallistui yli 600 maaseudun tulevaisuudesta kiinnostunutta toimijaa ja päättäjää.

Valtiosihteeri **Risto Volanen** avasi tilaisuuden todeten, että kun asiantuntijat, aidot toimeenpanijat ja poliittiset päätöksentekijät yhdessä pohtivat kehittämismahdollisuuksia ja -vaihtoehtoja, saadaan riittävä käsitys tilanteesta ja pohjaa uudistuksille. Parlamentti voi toimia osana maaseutupoliittikan toimeenpanoa ja varsinkin osana sen kehittämistä.

Päivän aikana käsiteltiin maaseutua aluehallinnon ja tutkimuksen haasteena, median maaseutukuvaa sekä tulevaisuuden poliittisia linjauksia. Maaseudusta aluehallinnon haasteena puhunut sisäministeri **Kari Rajamäki** totesi, että maaseutupoliittikan suuri haaste jat-

kossa on tunnustaa maaseutualueiden erillisuus sekä suhde kaupunki- ja aluepolitiikan kokonaisuuteen. Kaupunkia ympäröivä maaseutu ja harvaanasuttu maaseutu tarvitsevat erilaista maaseutupoliittikkaa ja kehittämisotetta.

Maaseutupoliittikan päättäjien ja alueellisten toimijoiden välillä käydyssä köydenvedossa oli suunta varsin yhdenmukainen. Niin eduskuntaryhmien

kuin kylä-, kunta-, seutu- ja maakuntatason puheenvuoroissa yhteisenä huolenaiheena nousivat vahvasti esiin liikenne ja ennen kaikkea tietoliikenneyhteyksien sujuvuus, maaseudun uudet yrittäjyyden muodot, ympäristöasiat ja uusiutuvat luonnonvarat sekä palveluverkon kattavuus. Maaseutu on kaikenikäisten asukkaiden! Professori **Katajamäki** korosti monimuotoisuutta ja pienen logiikkaa maaseudun kehittämisen ytimenä.

Edellisen kerran parlamentti järjestettiin kymmenen vuotta sitten, joten tarvetta on tihentää tahtia. Loppuyhteenvedossa todettiin, että viiden vuoden kuluttua tavataan.

Tarja Pyöriä

JUPA-hankkeen verkkopalveluprojektit valittu

Julkiset palvelut verkkoon -hanke (JUPA) etenee aikataulussaan. Hankkeen tavoitteena on saada julkisia verkkopalveluita kansalaisten käyttöön vuoteen 2006 mennessä. Sisäasiainministeriö valitsi hankkeen toiseen vaiheeseen kahdeksan alueprojektia, joissa tämän vuoden aikana rakennetaan vuorovaikutteisia sähköisiä palveluita.

Hallituksen tietoyhteiskuntaohjelmaa toteuttavan JUPA-hankkeen ensimmäisessä vaiheessa määriteltiin palveluita ja niiden prosesseja asiakaslähtöisesti kymmenessä alueprojektissa. Hankkeen käyttöönottovaiheeseen valittiin tiukkojen valintakriteerien perusteella kahdeksan alueellista verkkopalvelua kehittävää projektia kuntien ja muiden tahojen hakemusten perusteella. JUPA:n lähtökohtana on, että hankkeen ensimmäisen vaiheen tulokset ja toisen vaiheen konkreettiset sähköisen asioinnin ratkaisut ovat muiden kuntien ja alueiden käytettävissä vuoden 2005 jälkeen.

Sähköisiä palveluita mm. päivähoitoon ja vanhuksille

Alueprojektien palveluista kaksi kohdistuu lasten päivähoitoon ja kaksi vanhusten palveluihin. Muut alueprojektit koskevat asumisen, kuluttajaneuvon-

nan, tavaraliikennelupa-asioiden ja matkailun palveluita ja toimintoja. Alueellisesti mukana ovat Oulun, Lahden, Lieksan, Jämsän, Hämeenlinnan ja Etelä-Karjalan seudut sekä Etelä-Suomen lääninhallitus.

Projekteissa rakennetaan palvelukokonaisuuksia, jossa keskeinen informaatio kerätään yhteen paikkaan, portaaliin. Seudullinen yhteistyö on keskeistä useassa verkkopalvelussa. Tarkoitus on, että nykyisin hajallaan oleva ja epäyhtenäinen tieto löytyisi helposti yhdestä paikasta, jotta kansalainen voisi kartoittaa ja vertailla palvelutarjontaa. Oman asian voisi laittaa vireille verkon kautta esimerkiksi sähköisen lomakkeen kautta. Myös vastauksen tai päätöksen saaminen sähköisesti olisi mahdollista, samoin omien tietojen katsele. Palveluissa olisi siten sekä yleinen,

kaikille avoin osio ja suljettu, henkilökohtainen osio. Henkilökohtainen osio vaatii asiakkaan tunnistamisen. Verkkosioinnin osaksi kehitetään myös mobiilipalveluita.

Alueprojekteja koordinoidaan ja ohjataan hankkeen ja sisäasiainministeriön toimesta. Vaikka projektit keskittyvät alueellisiin sähköisiin palveluihin, pyritään hanketasoisesti löytämään osioita, jotka ovat projekteille yhteisiä. Esimerkiksi tunnistamista selvitetään yhteisenä asiana. Hankkeen aikana pyritään myös löytämään projekteja ja palveluita yhdistävä ns. yleinen sähköisen asioinnin arkkitehtuurimalli, joka olisi kaikkien hyödynnettävissä jatkossa. Projektit arvioidaan ulkoisen tahon toimesta vuoden 2005 aikana.

Pia Paaso

JUPA-hankkeen alueprojektit

- ◆ Päivähoidon verkkopalvelut – Oulun seutu
- ◆ Päivähoidon mobiilipalvelut – Lahden kaupunkiseudun seutuhallinto
- ◆ Vanhusten verkkopalvelut: palveluiden hankinta yksityisestä hoitoyksiköstä – Lieksan kaupunki
- ◆ Vanhusten verkkopalvelut: kotiin tarjottavat palvelut – Hämeenlinnan seutu
- ◆ Asumisen verkkopalvelut: tontti- ja asuntopörssi – Jämsän seutu
- ◆ Kuluttajaneuvonnan verkkopalvelut – Oulun seutu ja Kuluttajavirasto
- ◆ Matkailun-, kulttuurin- ja vapaa-ajan verkkopalvelut – Etelä Karjala
- ◆ Tavaraliikenneluvan verkkopalvelu – Etelä-Suomen lääninhallitus

Projektien esittelyt, projektisuunnitelmat ja muuta lisätietoa löytyy JUPA-hankkeen verkkosivuilta osoitteesta www.jupa.fi.

Maaseudun naisteemaryhmä asetettiin vuosiksi 2005–2007

Maaseudun naisteemaryhmän tehtävänä on mm. luoda edellytyksiä maaseudun sosiaalisen, taloudellisen ja inhimillisen pääoman vahvistamiseen naisten osaamisen kautta ja parantaa naisten vaikuttamisedellytyksiä alue- ja maaseutupolitiikan eri foorumeilla. Naisteemaryhmä asetettiin maaliskuussa kolmeksi vuodeksi.

Alkavalla kaudella naisteemaryhmä toteuttaa ja vauhdittaa sukupuolten väliseen tasa-arvoon ja alueelliseen kehittämiseen liittyviä toimenpide-ehtotuksia, joita on esitetty Maaseutupoliittisessa kokonaisuohjelmassa, Maaseudun naisten toimintaohjelmassa, hallituksen tasa-arvo-ohjelmassa sekä hallituksen yrittäjyyden politiikkaohjelmassa.

Naisteemaryhmän käytännön työskentely tapahtuu kolmessa työryhmässä. **Sukupuolten välinen tasa-arvo ohjelmassa -työryhmä** osallistuu aktiivisesti tasa-arvon valtavirtaistamiseen alueellisessa kehittämisessä tavoitteenaan naisten näkemysten ja osaamisen saaminen osaksi maaseudun kehittämistyötä. **Yrittäjyys-työryhmä** ylläpitää ja kehittää maaseudun naisyrittäjille suotuisaa yrittäjyysilmapiiriä ja sitä tukevia rakenteita sekä toimii naisyrittäjyyden edistämisen valtakunnallisena keskustelu- ja kehittämisfoorumina. **Tutkimuksen ja tiedontuotannon sukupuoli- ja alueellinen näkökulma -työryhmä** luo strategioita ja toimintaa, joilla sukupuolinäkökulmaa valtavirtaistetaan maaseutututkimukseen ja alueellisuus huomioidaan naistutkimuksessa. Tavoitteena on, että tutkimustoiminta, jossa yhdistetään alue- ja sukupuolilottuvuus lisääntyy.

Lisätietoja naisteemaryhmästä: <http://www.maaseutupolitiikka.fi/naiset/index.htm>.

Tutkimuspalsta

Vuosi 2004 tasaisen aluekehityksen vuosi

Teollisuuden työpaikat vähentyneet – julkinen sektori kasvaa

Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan teollisuuden työpaikat ovat vähentyneet vuosina 2001–2004 lähes 40 000:lla, kun taas julkisen sektorin työpaikkamäärä on kasvanut saman verran. Laskevia toimialoja ovat teollisuuden lisäksi olleet maatalous ja liikenne, nousevia aloja puolestaan kauppa ja liike-elämän palvelut. Muut sektorit ovat pysyneet lähes ennallaan, kuten myös kokonaistyöllisyys. Vuoden 2005 alun tilastotietojen mukaan teollisuuden työpaikkojen lasku sekä julkisen sektorin työpaikkojen kasvu olisivat pysähtyneet.

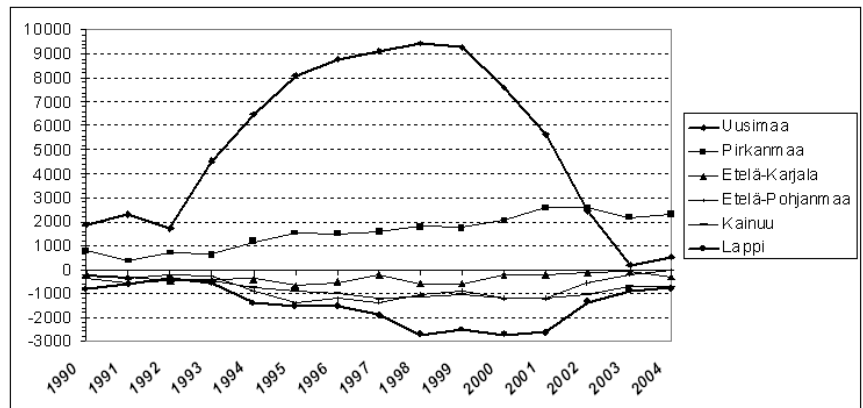
Pirkanmaa ja Lappi menestyivät vuonna 2004

Työllisyyden suhteen parhaiten ovat vuosina 2001–2004 menestyneet Pirkanmaa, Pohjois-Pohjanmaa sekä Itä-Uusimaa ja heikoimmin Satakunta, Varsinais-Suomi ja Kainuu. Vuoden 2004 aikana on asemiaan kohentanut erityisesti Lappi, jossa työpaikkojen määrä kääntyi selvään kasvuun ja työttömyys aleni merkittävästi.

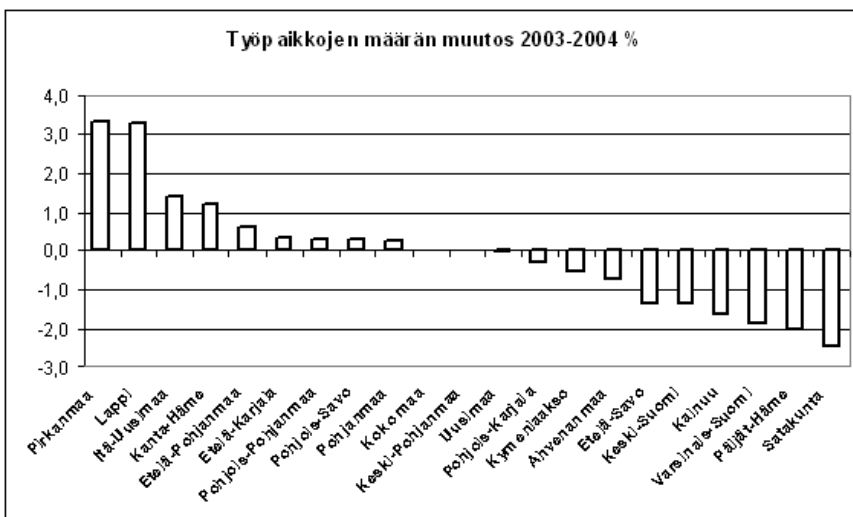
Muuttoliike alueellisesti tasapainossa – luonnollinen väestönkasvu heikkenee

Maassamuuton nettovaikutus on edelleen pienentynyt siten, että Uudenmaan muuttovoitto sekä Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien muuttotappiot ovat kutistuneet. Pirkanmaa on noussut muuttovoiton osalta selväksi ykköseksi. Muuttoliikkeen myönteinen kehitys ei kuitenkaan pelasta tappio-maakuntia väestön vähenemiseltä, sillä ikäänymisen myötä luonnollinen väestönkasvu on jo pysähtynyt ja negatiivinen suuntaus voimistuu koko ajan.

Maassamuuton nettomuutto eräiden maakuntien osalta vuosina 1990–2004

Lähde: SM-Aluekehitys, verkkotilastot

Suurten ikäluokkien siirtyminen eläkkeelle voimistuu lähivuosina ja työikäisen väestön sekä työvoiman määrä alkaa laskea. Erityisen selvästi tämä näkyy työhön siirtyvän ikäluokan (20–24-vuotiaat) pienemisenä ja työstä pois siirtyvän ikäluokan (60–64-vuotiaat) kasvuna. Ilmiö on sama kaikissa maakunnissa, mutta ikärakenteeltaan ”terveillä” alueilla, kuten Pohjois-Pohjanmaa ja Uusimaa, uuden työvoiman potentiaali pysyy vielä poistumaa suurempana.

Vuosien 2004–2005 suhdannekehitystä maakunnittain selvitetään tarkemmin raportissa, joka ilmestyy toukokuun lopulla.

Ilkka Mella

Ennakointimalli maakuntasuunnittelun tueksi

Vuosikymmeniä jatkuneet muuttotapit ovat ”raunioittaneet” Itä- ja Pohjois-Suomen, osin myös muutamien muiden maakuntien väestörakenteet. Samoin jo vuosikymmeniä jatkunut alhainen syntyvyys ja suurten ikäluokkien eläkkeelle siirtyminen lähimmän kymmenen vuoden kuluessa aiheuttavat kaikkialla Suomessa suuria muutoksia. Nämä johtavat vuosina 2005–2015 ongelma-alueilla työvoiman poikkeuksellisen voimakkaaseen vähenemiseen ja aiheuttanevat eräissä maakunnissa kymmenen vuoden kuluessa jopa totta-taallisen työvoimapulan sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen kysynnän huomattavan lisäyksen. Näin tapahtuu, jos muuttoliike jatkuu viime vuosien kaltaisesti ja suuntautuu idästä ja pohjoisesta rintamaille.

Tilastokeskus on tehnyt uudet väestöennusteet, joissa viime vuosien hieman pienentyneet muuttoalitiudet vaikuttavat. Ongelma TK:n ennusteissa on ollut se, että ne uusitaan 3–4 vuoden välein, mutta kehityskuva muuttuu alueitasolla jatkuvasti. TK-väestöennuste oli vuoden 2004 jälkipuoliskolla koko maassa vain hieman toteutunutta pienempi (-300 henkeä), mutta alueitasolla ero oli jo huomattava: Etelä-Suomi +3 700, Länsi-Suomi -1 600, Itä-Suomi -800 ja Pohjois-Suomi -1 600.

Erityisesti maakunnissa yhteiskuntakehityksen lainalaisuudet on jätetty vähälle huomiolle, kun tavoitteita on asetettu. Maakuntasuunnitelmat tarkistetaan vuonna 2005 lähes kaikissa maakunnissa ja maakuntaohjelmat on tarkistettava vuonna 2006. Maakuntasuunnitelma ja -ohjelma edellyttävät tulevaisuuden arvioita mm. väestöstä, työvoimasta, työllisyydestä, koulutustarpeesta, palvelu- ja aluerakenteesta, huoltosuhteesta sekä aluetuotteesta. Ko. suunnitelmat sisältävät maakuntien kehittämistavoitteet ja -strategiat. Samalla ne ilmaisevat maakuntien poliittisen tahdon.

Ennakointimalli jo käytössä maakunnissa

Sisäasiainministeriö ja Pohjois-Savon liitto käynnistivät helmikuun alussa 2005 projektin, jonka tavoitteena on tarjota maakunnille itselleen välineet ennakoida vaihtoehtoisia tulevaisuu-

denkuvia siten, että keskeiset indikaattorit ovat loogisessa suhteessa esim. erilaisiin väestötavoite- ja -ennustevaihtoehtoihin. Vastaavasti aluetuotteesta tehdyt arviot ja työpaikkatavoitteet pystytään kytkemään työvoiman tarjontaan. Kyse on työvoiman tarjonnan ja kysynnän sopeutusmallista. Malli tuottaa työvoiman tarjonnan kullakin väestövaihtoehdolla. Käyttäjä voi vaihdella tulevaisuuden työvoimaosuus- ja/tai arvioida ulkopuolisen työssäkäynnin vaihteluita ja vaikuttaa näin työvoiman tarjontaan.

Maaliskuun aikana kaikki maakunnat ovat saaneet ennakointimallin ja opastuksen sen käyttöön. Huhtikuussa mallin saavat lääninhallitukset, jotka voivat testata pari vuotta sitten koulutus- ja suunnittelun tarpeisiin tehtyjen maakuntien toimialaennusteiden ja -tavoitteiden realistisuutta.

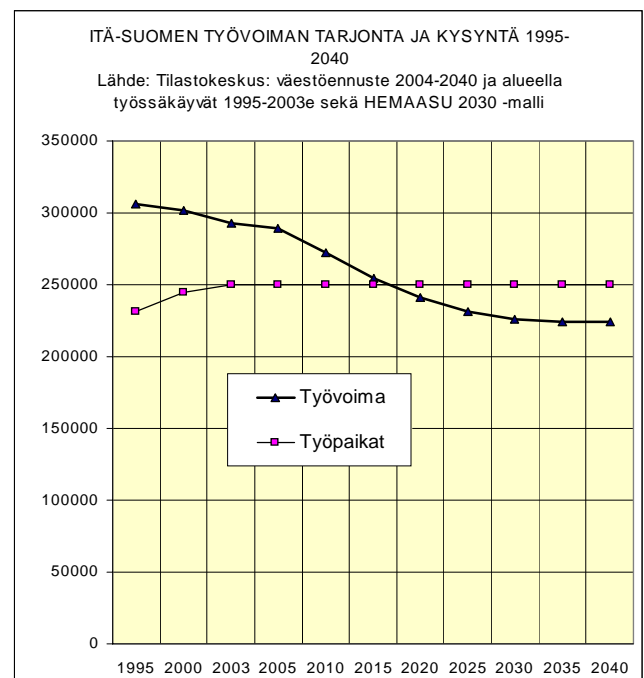
Laadittava malli on käyttökelpoinen myös mm. keskuhallinnolle, joka voi arvioida sen avulla yksittäisten maakuntien tavoitteiden realistisuutta sekä kytkeä maakunnat suuremmiksi kokonaisuuksiksi, esim. suuralueitasolla ja ketjuttaa malli kokonaisuutena tasolle. Vertailu ja sopeutus valtakunnallisiin suunnitelmiin on mahdollista tehdä suhteellisen vähäisellä työmäärällä.

Malliin on tehty tavanomaisten seuranta-indikaattoreiden – työttömyysaste, työllisyysaste, huoltosuhte – lisäksi ikääntymisen hinta, joka tuottaa koulutus- sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen kokonaishinnan tavoitevuosina. Eri ikäryhmien käyttämien palvelujen kustannukset per capita ovat vuosien 2002–2003 tasolla. Malli testaa, mikä on pelkästään ikärakenteen muutosten vaikutus kustannuksiin eri alueilla. Kustannukset kasvavat eniten Uudellamaalla (56 %) ja vähiten Kainuussa (14 %). Kainuussa kustannuk-

set olivat kuitenkin suhteellisesti korkeammalla tasolla jo vuonna 2003 kuin missään muualla vuonna 2035, jolloin ne ovat korkeimmillaan.

Työvoiman riittävydestä

Kaikki mallit on ”viritetty” käyttökuntoon niin, että tilastokeskuksen trendiennusteen mukaisista väestö- ja ikärakente-ennusteista lasketaan työvoiman tarjonta ja verrataan sitä vuoden 2003 työpaikkatasoon. Tarkastelu osoittaa, riittääkö työvoima tavoitevuosina (2005–2040) nykyisen suuruuselle työpaikkamäärälle. Tulokset osoittavat, että Itä-Suomessa työvoima alittaa nykytasoisien työvoiman kysynnän vuonna 2017, mutta elleivät työvoimaosuudet kasva nykyisestä, ”raja” tulee vastaan jo pari vuotta aikaisemmin (kuvio).

Kaikkien Itä-Suomen maakuntien tilanne on samankaltainen. Tällaisia maakuntia ovat lisäksi Keski- ja Etelä-Pohjanmaa (2015), Lappi (2018) sekä Pohjanmaa ja Kymenlaakso (2020).

Tuleva kehitys antaa ajatteleminen aiheita maakuntien lisäksi aluepolitiikasta vastaavalle sisäasiainministeriölle ja alueiden kehitykseen käytännössä vaikuttaville ministeriöille ja muille taholle.

Henrik Rissanen, Pohjois-Savon liitto

SM–Aluekehitys -tilastotietokanta työkaluksi seurantaan ja ennakkointiin

SM:n alueiden ja hallinnon kehittämisosasto on toteuttanut seuranta- ja ennakkointia palvelevan tilastotietokannan SM–AK, joka on vapaasti käytettävissä internetin kautta osoitteessa www.intermin.fi kohdassa 'tilastot'. Tietokanta perustuu px-web -tietojärjestelmään, joka on monille tuttu verkkotilastoista, kuten Altikasta (Tilastokeskus), TOL-onlinesta (KTM, SM) tai ENSTI:stä (OPH).

SM–AK:n tietosisältö on jaettu kolmeen päätteeseen:

A. Alueiden kehittämisen rahoitus -teemasta löytyy taulukoita EU:n rakennerahasto-ohjelmien rahoituksesta, valtion menoista ja tuloista maakunnittain sekä maakuntaohjelmien toteutamis suunnitelmien rahoituksesta.

B. Alueelliset kehitysarviot ja ennakkointi -kokonaisuudessa on taulukoita maakuntien kehitysarvioista vuoteen 2020 saakka sekä Tilastokeskuksen väestöennusteen pohjalta laskettuja kehitysindikaattoreita.

C. Alueellisen kehityksen seuranta -teeman alle on kerätty tietoja väestön, työllisyyden, aluetalouden sekä koulutuksen ja hyvinvoinnin indikaattoreista maakunnittain.

Nämä teemat kattavat hallituksen aluepoliittisen tavoiteohjelman sekä maakuntaohjelmien seuranta-indikaattorien keskeisen sisällön.

Tietokannasta poimittavat tiedot on helppo siirtää omalle koneelle excel-
taulukkoina jatkotyötä varten. Ohjelmiston avulla voidaan tuottaa perusgra-

fiikkaa ja jatkossa myös teemakarttoja. SM–AK -tietokantaan liittyy kuvapankki, johon kootaan keskeisiä aluekehitystä ja sen rahoitusta esittäviä kuvioita.

SM–AK -tietokanta saadaan käyttöön toukokuun puoliväliin mennessä. Toivomme kommentteja käyttäjiltä järjestelmän käyttöön ja tietosisältöön liittyen.

Ilkka Mella

Lisätietoja antavat:

- Ilkka Mella, ilkka.mella@intermin.fi
- Hanna-Maria Urjankangas, hanna-maria.urjankangas@intermin.fi

Tuore yhteenveto ESPON-tutkimusohjelman tuloksista

Vuoden 2004 aikana valmistuneita ESPON tutkimusohjelman projekteja esiteltiin ja arvioitiin Maantieteen Päivillä Joensuussa marraskuussa 2004. Päivien anti on nyt koottu raportiksi sisältäen seuraavat artikkelit:

- ESPON Suomessa
(*Heikki Eskelinen ja Timo Hirvonen*)
- Monikeskuksinen Suomi – monikeskuksinen Eurooppa
(*Janne Antikainen*)
- Kaupunkien ja maaseudun suhteet Euroopassa
(*Christer Bengs*)
- Laajentunut Unioni – säilyykö kahtiajako?
(*Heikki Eskelinen ja Timo Hirvonen*)
- Tietoliikenneverkkojen tarjonnan alueelliset rakenteet: Suomi EU:n luokkakuvasa
(*Lauri Frank, Heikki Eskelinen ja Timo Hirvonen*)
- Hasardiriskien kartoitus Euroopan tasolla
(*Hilkka Kallio*)
- Rakennerahastojen alueelliset vaikutukset
(*Kaisa Lähteenmäki-Smith*)

Raportti on 'ESPON Suomessa' projektin tuottama ensimmäinen yhteenveto tutkimusohjelman tuloksista suomalaisesta näkökulmasta. Projekti ylläpitää www.espon.fi kotisivuja, josta nyt ilmestynyt raportti on saatavissa toukokuun alussa.

Kaikki ESPON-tutkimusohjelmassa ilmestyneet loppu- ja väliraportit löytyvät osoitteesta www.espon.lu. Uusina loppuraportteina ovat juuri ilmestyneet 'The spatial effects of demographic trends and migration', 'Territorial effects of structural funds' sekä 'Territorial effects of Aquis Communautaire'.

Raporttia ESPON Maantieteen Päivillä Joensuussa 2004 voi tilata Joensuun Yliopiston Karjalan tutkimuslaitokselta (timo.hirvonen@joensuu.fi).

Ilkka Mella

■ Ennakkointimallin avulla realistisia kehitysarvioita

Maakuntien liitot tuottavat maakuntasuunnitelmien yhteydessä väestöä ja työllisyyttä koskevat pitkän aikavälin kehitysarviot. Edellisellä maakuntasuunnitelmakerroksella ei tavoitelaskelmien osalta päästy riittävän realistiselle tasolle, vaan koko maan yhteenlaskettu väkiluku oli vuonna 2020 lähes 5,6 miljoonaa, kun Tilastokeskuksen ennusteen mukainen väkiluku jäi 5,3 miljoonan tasolle. Nyt kehitysarvioiden laskemisessa on mahdollista käyttää sisällöltään yhteistä arviointipohjaa, jonka maakuntien liitot ovat saaneet SM:n rahoittaman ennakkointiprojektin toimesta (Hemaasu-malli ja siihen liittyvän tilastoaineisto).

Maakuntien kehitysarvioista tehdään yhteenveto suuralueittain ja koko maan tasolla, jotta voidaan arvioida maakuntakohtaisten määrällisten tavoitteiden realistisuutta. Maakuntien esittämiä väestö-, työvoima- ja työpaikkatavoitteita on järkevää jo valmisteluvaiheessa tarkastella yhteistyössä erityisesti samaan allianssiin kuuluvien liittojen kanssa. Maakuntasuunnitelmissa esitetyt kehitysarviot käytetään pohjana alueellisille ennusteille Työvoima 2025-projektissa (TM) ja Koulutustarjonta 2012-projektissa (OPM).

Ilkka Mella

SVENSK RESUMÉ

■ Avdelningen för region- och förvaltningsutveckling har omorganiserats

Avdelningen för region- och förvaltningsutveckling omorganiserades 1.4.2005. Avdelningen innefattar nu fem resultatenheter: enheten för region- och lokalförvaltning, enheten för regionutveckling, Agenda 2007-enheten, enheten för strukturpolitik och enheten för ekonomiförvaltning. I och med den nya organisationen minskade enheternas antal från sju till fem.

Caroline Haga

■ Silja Hiironniemi chef för avdelningen för region- och förvaltningsutveckling

Statsrådet utnämnde 21.4.2005 biträdande stadsdirektör **Silja Hiironniemi** (f. 1951) till tjänsten som avdelningschef för inrikesministeriets avdelning för region- och förvaltningsutveckling fr.o.m. 1.6.2005. Avdelningschefen bär titeln överdirektör. Silja Hiironniemi har arbetat som biträdande stadsdirektör i Uleåborg sedan år 2000 och före det som Alavus stadsdirektör åren 1991–2000. Hon ersätter överdirektör **Pekka Kilpi**, som avled i januari.

■ Antti Valle chef för Agenda 2007-enheten

7.4.2005 utnämndes konsultative tjänstemannen **Antti Valle** till regionutvecklingsdirektör vid avdelningen för region- och förvaltningsutveckling. Han ersätter **Mårten Johansson**, som tillträdde som Ekenäs stadsdirektör 11.4.2005. Samtidigt basar han för avdelningens nya Agenda 2007-enhet, som ansvarar för beredningen av ställningstaganden till EU:s region- och strukturpolitik. Den mest utmanande delen av jobbet är förhandlingarna på EU-arenan, berättar Antti Valle i intervjun i detta nummer av Alue-Integraattori.

Caroline Haga

■ Nyheter från Bryssel: ännu ingen region- och strukturpolitisk lösning

Behandlingen av finansieringsramen har fortsatt och ordförandelandet Luxemburg har lagt fram ett försök till kompromissförslag. Förslaget innehåller inga siffror, men skulle utan vidare medföra en betydande minskning av kohesionsmedlen. Det ger inget stöd alls för Finlands viktigaste mål – maximalt regionstöd för Östra och Norra Finland. Alla medlemsländer har anmält missnöje med förslaget. Luxemburg torde presentera ett nytt förslag före 22.5. Om inte, står det klart att en lösning får vänta till Finlands ordförandeperiod under andra halvan av år 2006.

Kielo Karioja

■ Finland och övriga medlemsländer kräver flex i regionstödet

I mars besvarade Finland och EU:s övriga medlemsländer det förslag till reform av regionstöden som kommissionens generaldirektorat för konkurrensfrågor framlagt. Enligt förslaget ska de stödberättigade regionerna minskas kraftigt och stödprocenterna för företagsinvesteringar sänkas. Nästan alla länder krävde ändringar i förslaget. Finland efterlyste bl.a. nationell flexibilitet när det gäller att definiera stödberättigade regioner. Ärendet avgörs av kommissionen, men den breda kritiken mot förslaget kan leda till att en viss nationell flexibilitet godtas.

Jussi Yli-Labti

■ Bilateral diskussioner om EU:s nya kohesionstrategi 2007–2013

Kommissionen förbereder en ny europeisk kohesionsstrategi. I samband med detta för kommissionen bilaterala diskussioner med medlemsländerna om de föreslagna centrala tyngdpunkterna för nästa period. Mötet med Finland ordnades 7.4.2005. Under mötet presenterades de för Finland centrala tyngdpunkterna: befrämjandet av entreprenörskap, utvecklandet av kunskande och innovation, befrämjandet av social samhörighet, miljö kvalitet samt befrämjandet av regional samhörighet.

Marikki Järvinen

■ Förhandlingar om den nya strukturfondsperioden med Polen, Frankrike och Storbritannien

I anslutning till förhandlingarna om den nya strukturfondsperioden för EU:s medlemsländer bilaterala diskussioner. Inrikesministeriet har under de senaste månaderna diskuterat med Polen, Frankrike och Storbritannien. Ländernas prioriteringar beträffande den kommande perioden varierar både sinsemellan och jämfört med Finland. Polen betonar kohesionspolitiken och landsbygdens utveckling. Frankrike har svårt att förhandla om budgetramen innan folkomröstningen om EU-grundlagen hållits 29.5.2005. Storbritannien håller hårt på 1-procentslinjen när det gäller budgetramen.

Caroline Haga

■ Gränsöverskridande samarbete dryftades med Polen

Understatssekreterare **Krystyna Gurbiel** från Polens finansministerium besökte Finland i mars. Under besöket diskuterades bl.a. det gränsöverskridande samarbetet, framför allt den kommande programperiodens instrument för samarbete över EU:s yttre gränser (European Neighbourhood and Partnership Instrument, ENPI) och den europeiska sammanslutningen för

gränsområdessamarbete (European Grouping for Cross-Border Co-operation, EGCC). Polen förhåller sig tills vidare skeptiskt till ENPI; Finland stöder instrumentet men vill konkretisera dess innebörd. För EGCC är entusiasmen begränsad i båda länderna.

Petri Haapalainen

■ Nytt om Interreg IIIB-programmen

Den sjunde ansökningsrundan till Östersjöprogrammet stängdes 7.3.2005. Sammanlagt inkom hela 46 ansökningar. Beslut fattas på styrkommitténs möte 2–3.6.2005. Antalet ansökningar om startpengar till nästa runda, som stängs 23.9.2005, tyder på ett ännu större intresse för programmet. Nytt datum för partnersökningstillfället i Vilnius är 23–24.5.2005. I programmet Nordlig Periferi stängdes årets första ansökningsrunda 6.3.2005. De 6 inkomna ansökningarna utvärderas som bäst och beslut fattas 26–27.5.2005. Då beslutar man även om begränsningarna för årets andra runda.

Harry Ekestam

■ Grannskapsprogrammen Sydöstra Finland-Ryssland och Euregio Karelen har startats

Övervaknings- och valkommittéerna för grannskapsprogrammen Sydöstra Finland-Ryssland och Euregio Karelen höll sina första möten 30–31.3.2005. Grannskapsprogrammen är Interregprogram, men ska möjliggöra en bättre sammanpassning av Interregfinansiering med Tacis CBC-pengar. Båda kommittéerna beslöt att starta programmen denna vår, trots att Ryssland ännu inte undertecknat ett fördrag som behövs för att programmens Tacis-medel ska kunna lösas. Ansökningsrundorna öppnades 25.4.2005.

Petri Haapalainen

■ NÄRP: Danmarks ordförandeskap inleddes

Årets första NÄRP-möte hölls 1.3.2005 i Köpenhamn. På mötet fattade man beslut om detaljerna i två tidigare överenskomna utredningar och utsåg utredningsmän. Den ena utredningen ska stöda uppgörandet av en ny strategi för gränsområdessamarbete. Den utförs av norska NIBR (Norsk by- och regionforskningsinstitut). Den andra, som går ut på att utreda samarbetet i Västnorden, utförs av den färöiske konsulten **Gestur Hovgaard**. NÄRP:s nästa möte hålls 23–24.5.2005 i Vasa.

Harry Ekestam

■ Lärdomar från Östra Finlands Innovativa åtgärder-program

Programmet utvecklade innovativa åtgärder i produktion och marknadsföring inom social- och hälsovården samt naturprodukt-

branchen. Under åren 2002–2004 finansierade programmet 12 pilotprojekt och tre strategiprojekt i Södra Savolax, Kainuu, Norra Karelen och Norra Savolax. De centrala lärdomarna från programmet har att göra med utveckling av teknologi och innovationer, regional utveckling samt betydelsen av samarbete och nätverkande. Dessa är bra att ta i beaktande då kommande strukturfondsprogram planeras.

Jarno Turunen

■ **Bättre och effektivare: regeringens utredning anger riktningen för förvaltningens utveckling**

7.4.2005 avgav regeringen åt riksdagen en utredning om central-, region- och lokal-förvaltningens funktion och utvecklingsbehov. Utredningens namn – ”Bättre betjäning, effektivare förvaltning” – berättar mycket om innehållet. Regeringens kungälskan är att de offentliga tjänsternas tillgänglighet och kvalitet ska säkras medelst en möjligast effektiv och resurssnål förvaltning. I utredningen drar regeringen upp ett antal verksamhetslinjer som sträcker sig in på 2010-talet. Dessa ska konkretiseras i form av åtgärder och projekt under hösten 2005.

Tarja Hyvönen

■ **Kommunsamarbetet i Helsingforsregionen framskrider**

Under det år som förflutit sedan utredningsman **Jussi-Pekka Alanen** avgav sitt förslag till utveckling av samarbetet mellan kommunerna i Helsingforsregionen har viktiga framsteg mot ökat samarbete gjorts. Ett förslag till lag om samarbete i Helsingforsregionen är under arbete. Samtidigt har kommunerna frivilligt börjat samarbeta allt mer. Nu håller man på att arbeta fram en kontraktbaserad samarbetsmodell som bygger på frivillighet och stegvis utveckling. Målet är att ett samarbete utgående från denna modell kan inledas i oktober.

Olli Voutilainen

■ **OECD-undersökning om Finlands regionpolitik snart klar**

Våren 2004 inledde OECD:s regionutvecklingskommitté en undersökning av Finlands regionpolitik. Undersökningen ska ge

en helhetsbild av den finländska regionutvecklingen och idéer till dess framtida utveckling. OECD:s forskare har gjort två datainsamlingsresor i Finland och har nu börjat utarbeta sin slutrapport. Till de preliminära slutsatserna hör att vårt nuvarande regionutvecklingssystem är innovativt, men rätt krävande att förvalta, samt att upprätthållandet av välfärdssamhället i tynande regioner är en central fråga för Finland.

Olli Voutilainen

■ **Rudolf Niessler, chef för kommissionens stadsenhet: Städerna allt synligare i regionutvecklingen**

8.4.2005 samlades Finlands stora stadsregioner med centralförvaltningen och kommissionens representanter för att diskutera europeisk stadspolitik. Då intervjuade Alue-Integraattori chefen för kommissionens stadsenhet, **Rudolf Niessler**. Enligt honom blir städernas roll i regionutvecklingen allt större ju mer kunskaps- och innovationsdriven regionutvecklingen blir. Städerna kan fungera som motorer för regional utveckling, något som bl.a. Finland har goda erfarenheter av att utnyttja. Detta utgör ett gott exempel även för de nya medlemsländerna.

Janne Antikainen

■ **Utredning: möjligt regionalisera svenskspråkiga förvaltningstjänster**

En av inrikesministeriet tillsatt arbetsgrupp har utrett möjligheterna att koncentrera och regionalisera svenskspråkiga förvaltningstjänster. Arbetsgruppen finner bl.a. att möjliga koncentrationer av förvaltningstjänster endast bör utföras internt inom förvaltningsgrenarna, eftersom den svenskspråkiga servicen inte kan separeras från det dagliga förvaltningsarbetet. Däremot kan svenskspråkiga stödtjänster koncentreras och regionaliseras över förvaltningsgrenarna. Arbetsgruppen föreslår följaktligen en koncentration av svenskspråkiga översättningstjänster till ett regionalt språkservicecenter som grundas vid Västra Finlands länsstyrelse i Vasa fr.o.m. 1.1.2007.

Ulla Mäkeläinen

■ **Uppgörandet av landskapsprogrammen börjar**

Uppgörandet av landskapsprogram i enlighet med lagen om regionutveckling börjar nu för andra gången. Programmen ska vara klara till slutet av 2006 och programperioden är 2007–2010. Beredningen, som måste sammanpassas med programarbetet kring EU:s strukturfonder, sker stegvis: först utvärdering av de nuvarande programmen samt uppgörande av riktlinjer, sedan dialog på regional nivå, och slutligen fin-slipning och godkännande av programmen. Inrikesministeriet skickar under maj månad ut anvisningar till landskapsförbunden och lägger även ut aktuell info på sina webbsidor.

Tarja Arajärvi

■ **Prognosticeringsmodell stöder landskapens planering**

Finland står inför betydande demografiska utmaningar. För att kunna tackla dessa behövs möjligast färsk information om befolkningsutvecklingen. I januari 2005 startade inrikesministeriet och Norra Savolax förbund ett projekt med målet att ge landskapen tillgång till prognosticeringsverktyg. Under mars-april har alla landskap och länsstyrelser fått tillgång till verktyget och utbildning i att använda det. De resulterande modellerna är användbara även för centralförvaltningen, som kan aggregera dem ända upp till nationell nivå.

Henrik Rissanen

■ **Statistikdatabasen SM- Aluekehitys – ett verktyg för uppföljning och prognosticering**

Avdelningen för region- och förvaltningsutveckling har skapat ett nytt verktyg för uppföljning och prognosticering, statistikdatabasen SM-AK, som från mitten av maj är fritt tillgänglig via internet på www.intermin.fi under rubriken ”statistik”. Innehållet är uppdelat i tre huvudteman: finansiering av regionutveckling, regionala utvecklingsprognoser och uppföljning av regional utveckling. I databasen ingår bl.a. också en bildbank för grafer som beskriver den regionala utvecklingen. Kommentarer till databasen välkomnas!

Ilkka Mella

Alue-Integraattorin internet-osoite: <http://www.intermin.fi/suomi/integraattori>

TOIMITUS

Julkaisija: Sisäasiainministeriön alueiden ja hallinnon kehittämissosasto • **Vastaava toimittaja:** Tarja Pyöriä, puh. (09) 160 43472, fax (09) 160 44650, e-mail: tarja.pyoria@intermin.fi • **Toimitussihteeri:** Caroline Haga, puh. (09) 160 44501, e-mail: caroline.haga@intermin.fi • **Svensk resumé:** Wilhelm Barner-Rasmussen • **Taitto:** Tuula Kostia • **Tilaukset ja osoitteen muutokset:** Raili Markoff, puh. (09) 160 44532, fax (09) 160 44655, e-mail: raili.markoff@intermin.fi, Sisäasiainministeriö, PL 26, 00023 VALTIONEUVOSTO, julkaisu on maksuton • **Monistus:** Sisäasiainministeriön monistamo

LUKIJAKYSELY

Alue-Integraattorin toimitus toivoo lukijoiden vastaavan lyhyeen lukijakyselyyn. Kaipaamme tietoa lukijoiden näkemyksistä lehden kehittämistä varten. Kyselyn yhteydessä voitte myös ilmoittaa, jos yhteystietonne ovat muuttuneet tai ette enää halua tilata lehteä. Kyselyyn voi vastata myös verkkosivuilla osoitteessa www.intermin.fi/suomi/integraattori.

- Kiinnostavimmat aiheet lehdessä liittyvät:
  - Euroopan unioniin
  - kansalliseen aluepolitiikkaan
  - tutkimuspalstaan
  - kaikkiin aiheisiin
  - lehti ei ole kiinnostava
- Kaipaen lehteen enemmän artikkeleita
  - Euroopan unionista
  - kansallisesta aluepolitiikasta
  - hallinnon kehittämisestä
  - henkilöistä (haastatteluja ym.)
  - hankkeiden valmistelusta ja taustoista
  - muu aihe, mikä _____
  - olen tyytyväinen nykyiseen artikkelivalikoimaan
- Lehden artikkelit tarjoavat
  - liian pinnallista ja tuttua tietoa
  - liian syvällistä ja teknistä tietoa
  - ymmärrettävästi ja riittävästi tietoa
- Lehden artikkelit ovat
  - liian lyhyitä
  - liian pitkiä
  - sopivan pituisia
- Toivomme tietoa siitä, mitä mieltä olette lehden ulkoasusta. Miten lehteä voisi mielestänne kehittää?
_____
_____
_____
_____
- Jos lehti olisi tarjolla sähköisessä muodossa, tilaisitteko sen painetun lehden sijaan?
  - kyllä, osoitteeseen:
  - en, haluaisin lehden edelleen painettuna

Yhteystiedot

Tilaaja: _____

Titteli: _____

Taho: _____

Osoite: _____
_____

Sähköpostiosoite: _____

Ei kiitos, en enää halua tilata Alue-Integraattoria.

Kyselyn voitte palauttaa faksitse numeroon **(09) 160 42310** tai postitse osoitteeseen **Sisäasiainministeriö, Caroline Haga, PL 26, 00023 Valtioneuvosto**.

Palautetta toivotaan 27.5.2005 mennessä.

Kiitos vastauksistanne!